

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 1080 Lej

Fél évre 540 Lej

Negyed évre 270 Lej

Havonta 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 30 banival több

Polgár, fizess!

Minden nap legfőbb gondja — az adó. Ezért van az, hogy a nap tükre — az ujság — leggyakrabban ezt a borzongatóan kellemetlen képet vetíti a hasábok elejére. Ez érdekel ma elsősorban minden embert, aki a sokféle adónem, illeték fizetések existenciájának megrendülését érzi és csak a legkínosabb erőfeszítés árán tudja az erőszakkal követelt összegeket előteremteni. A szerencsétlen polgár ma már azt sem tudja, hányféle adót fizet, minden lépésnél ott áll az állam vagy a község és szigorúan tartja elébe a markát: fizess! Meg van adóztatva a jövedelem, ami kevés, a lakbér, ami sok, a járda, amely rossz, a cég-tábla, ami érthetetlen, a szórakozás, ami savanyu, az ut, amely göröngyös, a forgalom, amely osekély, a születés, amely reménytelen, a temetés, amely szomorú sőt illetéket szedett a város eddig a házasságkötések után is.

Epen a házasságkötést illetékek kapcsán derült ki ma, hogy Arad városa három esztendő óta illetéktelenül szedi ezt az — illetéket. Ha kissé etimologizáljuk a szót, kétségtelenné válik, hogy illetéknek nevezzük azt az összeget, amely bizonyos szolgáltatások ellenében megilleti ez esetben a várost. Már pedig most — mint mai számunkban olvasható — a permanens-bizottság ülésén maga a város vezetősége állapította meg, hogy 1924. óta a város olyan illetékeket szedett, ami a törvények és szabályrendeletek értelmében őt meg nem illeti. Tévedésből fizettettek minden házassodó féllal 50—500 lejeget.

Ez a kis tévedés, amely — úgy lehet — százakkal károsította meg a város polgárságát, abból a kincstári mentalitásból keletkezhetett, hogy a polgár minden megmozdulása, életpályájának minden legkisebb állomása is megadóztatandó. Nincs pardon, fizetni kell a közterheket, akármit csinál is. Nagyon természetes — gondolta el a városi bürokrácia — hogy életed olyan fontos lépésnél, mint amilyen a családalapítás, nem kerülheted el a taxát. A városi anyakönyvi hivatal nagyterme, ahol a házasságkötési aktus lebonyolódik, az nem azért van, hogy ott a jelentkező feleket annak rendje és módja szerint összeadják. Hohó, kedves polgártárs! Ha használni akarod ezt a nevezetes termet, ahol annyi boldogság és annyi tragédia születik, úgy fizess le a használati díjat. Mert az anyakönyvi hivatal butorai kopnak ám, azt a felekek kötelességük megtéríteni.

Ugyanilyen jogalapon a városi pénztár hivatalos helyiségeinek használati díjait is felszámíthatnák, mert ezeket a termeket még gyakrabban és tömegesebben koptatják az utolsó filléreiket befizető jámbor polgárok kik szó nélkül rótták le az anyakönyvi terem használati díját is és még csak el sem mosolyodtak azon a fantasztikus indokoláson, amely címen az 50—500 lejeget beszédtek. Mert ez esetben sem a cím, az ok, a cél a fontos, hanem kizárólag az, hogy fizess, fizess, fizess, amíg bírod, de ha már nem bírod, még akkor is fizess! Mert ha a pénz az anyakönyvi hivatalok rendbentartására, még ha azt a pénzt illetéktelenül is vasalják be a rettentő adóterhek alatt görnyedő, szerencsétlen polgárokon.

Manoilescu ügye a parlament előtt.

Csütörtökön befejeződik a vizsgálat a letartóztatott államtitkár ügyében. — Manoilescu lakásán megtalálták a titkos irás kulcsát. — Szenzációs leleplezések a minisztertanácson a letartóztatás kulisszatitkairól. — A miniszterelnök nyilatkozattételre szólítja fel a pártokat.

(Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójának távirata.) Manoilescu volt államtitkár letartóztatásának ügye rohamlépésben halad a kifejlődés felé. A kormány már határozott is az ügyben s a hadbíróági tárgyalást a hét végére tűzte ki, egyben pedig megígérte, hogy a Manoilescunál talált okmányokat fakszimilében fogja a nyilvánossággal megismertetni. A Dimineata szerint Averescu tábornok még a mai nap folyamán fel fogja keresni Bratianu kormányelnököt, hogy engedélyt kérjen négy szemközti beszélgetésre Manoilescuval. A tábornok el van határozva, hogy Manoilescu védelme során több fontos és eddig titokban tartott körülményt hoz a kormány és a nagyközönség tudomására.

Nyilvánosságra hozzák a Manoilescuval kapcsolatos összes iratokat.

A kormány egyébként még tegnap este a következő újabb kommunikét adta ki az ügyben: „A Manoilescu ellen megindított vizsgálat meglepő felfedezésekre vezetett. A Manoilescu által sajátkezűleg írt okmányok és levelek kétségtelen és teljes világosságot vetnek a monarchikus rend elleni cselekményekre, a melyeket csupán a hatóságok ébersége tudott megakadályozni. A közvélemény be fogja látni annak indokoltágát, hogy lehetetlen az összes iratok azonnali publikálása, mert így kívánja ezt a vizsgálati érdek. Néhány napon belül azonban valamennyi okmányt fakszimilékben ismertetjük meg a nyilvánossággal. Ugy vagyunk értesülve, hogy a katonai hatóságok előtt Averescu tábornok fog Manoilescu védőjeként megjelenni. Averescu tábornok a nap folyamán megjelent Bratianu Bebe miniszterelnökségi államtitkáránál, akitől átvette a Manoilescutól elkobozott iratok másolatát. A tábornok arra kérte az államtitkárt, hogy szolgáltatassa ki neki az eredeti iratokat, azonban azt a választ kapta, hogy az eredeti iratok a többi vizsgálati iratok között vannak és így lehetetlen azoknak a kiszolgáltatása. Elena hercegnő és György volt görög király firenzei utazását bizonytalan időre elhalasztották.”

Megkerült a chifre-kulcs a nagy feltűnést keltő újabb kihallgatások.

Az Universt értesülése szerint a vizsgálatot nagyon megkönnyítette az a körülmény, hogy felfedezték a chifre-kulcsot, amelyet a bürocsók különböző társaikkal való érintkezésükben használtak és amelynek segítségével több kompromittáló távirat szövegét fejtették meg. Tegnap házkutatás volt Manoilescu lakásán is. A Dimineata értesülése szerint Manoilescu letartóztatásával kapcsolatban Otetelesanu Enric volt közoktatásügyi államtitkár, Nichifor Crainic volt kultuszminiszteri államtitkár és Jan Sangiurgiu képviselő tegnap este kihallgatáson jelentek meg az állambiztonsági hivatal vezérigazgatójánál.

A román-nemzeti-parasztpárt vezetőit a Manoilescu-üggyel kapcsolatban sürgősen Bu-

curestibe hívták. Manu és Mihalache már utban is vannak a fővárosba. Vaida-Voevod Sándor azonban csak pár nap múlva mehet a fővárosba, mert influenzában megbetegedett s Dés melletti birtokán ápolják.

Minisztertanácson tárgyalták ma a Manoilescu-ügy további fejleményeit.

Ma délelőtt Bratianu Ionel miniszterelnök lakásán minisztertanács volt, amely alkalommal Manoilescu letartóztatásával kapcsolatos intézkedésekről tárgyalt a kormány. Füzűán megállapították a miniszterelnöknek a kamara holnap ülésein teendő nyilatkozatát és ezzel valószínűleg az egész kérdés a kamara napirendjére kerül. A lapok szerint Duca belügyminiszter ismertette a minisztertanácson a katonai nyomozás eredményeit, melyek szerint a házkutatás alkalmával egy chifre-kulcsot fedeztek fel. Egy másik chifre-kulcs is volt Manoilescu lakásán, ezt azonban a letartóztatott politikus felesége elvette. A minisztertanácson résztvettek Voinescu Romulus szigoranca vezérigazgató, továbbá Nicolescu és Saveanu parlamenti elnökök is. Tatarescu belügyi államtitkár bemutatta a minisztertanácson Manoilescunak feleségéhez intézett levelét, amelyben közli, hogy a fogházban jól bántanak vele. A minisztertanács megengedte, hogy a levelet a címzetthez továbbítsák.

A parlament holnap ülése elé kerül Manoilescu ügye.

A Lupta jelenti, hogy a miniszterelnök a parlament holnap ülésein be fog számolni a történt leleplezésről és a kamara üléseit eszközölt letartóztatásokról. A miniszterelnök hangsúlyozni fogja a kormány szilárd elhatározását, hogy elfojt minden olyan mozgalmat, amely a törvényesen megállapított rend ellen irányul és fel fogja szólítani a pártvezéreket, fejték ki álláspontjukat a január 4-iki aktus respektálása tekintetében. Az Adeverval szerint a nemzeti-parasztpárt csupán Manoilescu letartóztatásának jogi karaktere ellen fog panaszkodni, anélkül, hogy a kérdés lényegébe belehatolna, tekintettel arra, hogy a párt ellene van minden kalandnak. A lap szerint az averescamások valószínűleg megtagadják Manoilescut, mert erre van a Politicanak, az Averescu-párthoz közel álló lapnak mai cikke is. A Manoilescutól elkobzott levelek másolatát ma elküldték azokhoz a pártvezérekhez, akikkel a levelek címezve voltak. A Lupta szerint újabb letartóztatások várhatók.

Egységes blokkba tömörül az ellenzék a Manoilescu elleni akció miatt

A váratlan letartóztatás izgalmas eseményei a politikára sem maradhettek el minden mélyebb hatás nélkül. Az ellenzék Manoilescu letartóztatásában saját hadsoraikat meggyőnitését látja s a néppárt részéről most újra felharsant a harci riadó, amely csatasorba hívja az ellenzékét a kormány ellen. A Cuvantul értesülése szerint Iorga professzor tegnap dél-

után sürgősen magához kéréte Mirto parasztpárti képviselőt, akivel több órán át tárgyalt az eseményekről. A lap ugytadja, hogy a megbeszélésen az ellenzéki blokk összehozásáról is szó volt, amit most — nyilván Averescu tábornok sugallatára — Iorga fog próbálni. Miután a nemzeti-parasztpárti sajtó ebben a kérdésben egy szót sem írt, valószínűnek tartják, hogy Mirto egyelőre csak magánakciót kezdett. Ennek az akciónak a hivatalos helyről való szankcionálása azözhban nem késhet soká, mert nyílt titok, hogy Maniuc is huzamosabb ideig fáradozott az ellenzéki front tömörítésén és egy masszív ellenzéki blokk összehozásán.

Akasztott embert találtak Aradon.

Titokzatos holttest az aradi esálati erdőben.

(Arad, október 26.) Ma, az esti órákban Aradon, a csálai erdőben egy felakasztott embert talált egy arra járó munkás. Azonnal értesítette a rendőrséget, ahonnan Danciu komisszár ment ki a helyszínre. A halott zsebeiben semmiféle írást nem találtak, ezért személyazonosságát megállapítani nem lehetett. Az orvosi vizsgálat szerint a szerencsétlen negyven év körüli ember lehetett. Ruhája igen rongyos és látható rajta, hogy a legnagyobb nyomorral küzdött. Az öngyilkos személyi adatainak felkutatására megindult a nyomozást.

Katasztrófa a tengeren.

Elsülyedt egy olasz tengerjáró gőzös. — Kazánrobbanás okozta a tragédiát. — Nyolcszáz utas az óceánba veszett.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Borzalmas tragédia játszódott le az Atlanti óceánon, Bachiá közelében. A Principesa Mafalda hatalmas személyszállító gőzös 1600 utasával elsülyedt és az eddigi jelentések szerint utasai közül körülbelül 800-an veszték a tengerbe. A megrendítő katasztrófa részletei az alábbiak:

A Principesa Mafalda 9200 tonnás gőzös Génuából 1600 utast vitt, akikből 300-at Bachiában partraszállított. A szerencsétlenség — kazánrobbanás — Bachiától 130 tengeri mérföldnyire történt s még veszedelmesebbé tette az a körülmény, hogy a tragédia színhelye szirtekkel és zátonyokkal van telve, azonkívül a szerencsétlenség megtörténte alkalmával sűrű köd feküdt a tengeren. Részletes jelentések még hiányzanak. Annyi tény, hogy a hajón ismeretlen okból kifolyólag kazánrobbanás történt. Amikor a kapitány látta, hogy a hajó el van veszve, rádióon vészjeleket adott le. Elsőnek a Formoza francia gőzös érkezett a színhelyre, amely 120 hajótöröttet vett fel, utána az Athéna német hajó 400, az Empire angol gőzös 200 utast vett fel. A hajón a mentőhajók megérkezéséig borzalmas jelenetek játszódtak le. Az utasok között élet-halál harc indult meg a mentőcsónakok birtokáért, a verekezésben számos mentőcsónak felborult és százával kapaszkodtak meg a tengeren uszkáló fadarabokban, gerendákban és hajórészekben. A szerencsétlenül jártak között Benjamin Gigli, a világhírű tenorista is szerepel. A hajótöröttek között mindenféle nemzetiségű ember volt, legtöbbször olasz kivándorlók voltak. A részletes jelentések még hiányzanak, félő azonban, hogy a katasztrófánál több mint 800 ember vesztette életét. A borzalmas szerencsétlenség közép-európai idő szerint éjjel után egy órakor történt.

HENNY PORTEN...

Pompás német szimfonia dal.
Nagy sláger! Kottája 48 lej.
Mindennütt kapható. 4715

— Meghosszabbították a Monitorul Oficial sikkasztóinak fogságát. Bucurestiből jelentik: A Monitorul Oficial-nál történt sikkasztások ügyében a vizsgálatot még mindig nem fejezték be. A törvényszék ezért Falcoianu és Petcu vizsgálati fogságának újabb 30 nappal meghosszabbítását rendelte el.

Feloszlatták Arad megye tanácsát.

Bucurestiből magánértesülés szerint a legfelsőbb közigazgatási tanács hozzájárult a megyei tanács feloszlataához.

(Arad, október 26.) Már hónapok óta folytak a vizsgálatok egész sora az arad megyei és az aradi városi tanácsok ellen. Legutóbb Tomescu vezérfelügyelő vizsgálta felül a megye és város ügyeit és — mint értesülünk — komoly vádpontokat állított fel. A városi tanács felett még nem történt döntés, azonban a megyei tanács sorsa — mint azt egy ma este érkezett bucurestiből magánértesülés tudatja — eldőlt. Bucurestiből érkező magánértesülésünk szerint ugyanis a Legfelsőbb Közigazgatási Bizottság foglalkozott az aradi megyei tanács ügyével és úgy határozott, hogy helyet ad a belügyminisztérium kívánságának és a felsorolt vádakra való tekintettel, hozzájárul a megyei tanács feloszlataához, Milotéanu és Tomescu belügyi vezérfelügyelő jelentése alapján. Ezzel a megyei tanács feloszlatoitnak tekinthető, miután a belügyminiszteri döntés már holnap, vagy holnapután megérkezhetik

Aradra. A megyei tanács feloszlata mindenestire nagy érdeklődést kelt Aradon, annál is inkább, miután a megyei tanács legutóbbi, Georgescu János prefektus által összehívott ülésén úgy határozott, hogy megkéri a belügyminisztert, hívja össze újból a tanácsot és a megyei tanács, mint testület tárgyalja le a vádakát, ezután kerüljön csak sor arra, hogy a tanácsosok személyenként adják elő védekezésüket. Georgescu János prefektus megígérte, hogy ezt a kérelmet tolmácsolni fogja a miniszternek. Néhány nappal ezelőtt a prefektus Bucurestibe is utazott. A minisztérium azonban ugyilátszik nem adott helyet a kérelemnek, hanem a felsorolt vádakát átküldötte a legfelsőbb Közigazgatási Bizottságnak döntés végett. A döntés pedig a megyei tanács feloszlataát mondotta ki. A feloszlato végzésről hivatalos jelentés ezideig nem érkezett Aradra.

Jogosulatlanul megadózták az ifju párokat Aradon.

Aradváros anyakönyvi hivatala három esztendő óta törvényellenesen vetett ki illetéket a házassulandókra.

(Arad, október 26.) Rendkívül érdekes és hozzátéhetjük, egészen különös ügy foglalkoztatja most Aradváros vezetőségét. Az eset rövid története ugyanis az, hogy három év után most derült ki, hogy a város évek óta olyan díjakat szed, amilyenre — a törvény értelmében — nincsen jogosítva és amelyből százezreket, ha ugyan nem milliókat inkasszált eddig be. Amikor ez kiderült, természetesen megtették a sürgős intézkedéseket a díjak beszedésének azonnali megszüntetésére, mely tegnap meg is történt. A saokatlan eset részletei a következők:

Még 1924-ben a város vezetősége rendeletet adott ki, hogy minden esketéshez járuló pár, amelyet a városházán esketnek össze, az anyakönyvvezetői terem használatáért 50—500 lejig terjedő díjat tartozik fizetni. Ez a rendelet Aradon a Legea Maximului (Maximális illetéktörvény) alapján látott napvilágot és az anyakönyvvezetői hivatal nyomában meg is kezdte az illetékek beszedését. Miután azonban ez a rendelet nem precizizozta, hogy kitől szedjenek be 50 lejt és kitől 500 lejt díjat, az anyakönyvvezetőre bízta a város, hogy a beszedendő összeget esetenként állapítsa meg. Nem is kell nagy számítás hozzá annak megállapításához, hogy miután Aradon egy-egy esztendőben tekintélyes számtu házasság történik, a város bizony igen nagy összegeket szedett évenként be a fiatal pároktól.

Három év óta szedik már ezeket a díjakat, amikor aztán az elmúlt napokban az aradi anyakönyvvezetői hivatal azt a megállapítást tette, hogy igen nagy felelősség hárul rá, amikor önként kell megállapítania ezeket a díjakat és ezért átiratot intézett a város vezetőségéhez és kérte annak megállapítását, kik tartoznak 50 és kik 500 lejt fizetni, nehogy utólag kellemetlenségek származzanak az ügyből. Az átirat birtokában a város vezetősége keresni kezdte a díjak kivetésének alapját és hamarosan kiderült, hogy egy régi rendeletről eltekintve, ilyen nincs is. Most már mindenáron tisztázni akarták a helyzetet és ezért átiratot intéztek a városi főügyész hivatalhoz, megkérdezve, milyen alapon történhetik az esketési díjak beszedése. A főügyész hivatalültesen áttanulmányozta az érvényben levő, erre vonatkozó törvényeket és a Legea Maximuliban talált is egy paragrafust. Ez a pont kimondja, hogy a városnak joga van díjakat szedni ingatlanai, vagy azok egyrészének használatáért, ennek a módozatait azonban városi szabályrendelet kell, hogy szabályozza. A szabályrendeletet a belügyminiszternek is jóvá kell hagynia. A törvény szerint tehát addig, amig szabályrendeletet nem szerkesztenek erre vonatkozólag, nem szedhetik a díjakat. A szabályrendeletéről pedig hamarosan megállapították, hogy ilyen nincs. Tehát a város 1924-től kezdődőleg jogtalanul szedte be a házassulandóktól az anyakönyvvezetői terem

használati illetékeit. A főügyész hivatal ezt átiratban tudatta a város vezetőségével, amely szükségesnek találta azt, hogy hamarosan tárgyalás alá vegye és elintézzé ezt a kérdést.

A kérdés elintézzése a tegnapi permanens ülésen történt. Itt felolvasták a főügyész hivatal átiratát, amelyből azt a konkluziót vonták le, hogy most már azonnali hatállyal meg kell szüntetni a díjak további kivetését, miután ez törvénybe ütközz. A permanens-bizottság mindjárt meg is hozta határozatát és egyhanguan elrendelte az anyakönyvvezetői hivatalnak, hogy szüntesse be a terem használatáért kivetett díjak szedését, majd elhatározta, hogy ezt a kérdést egy későbbi időpontban szabályrendeletileg tárgyalja le és abban azután megállapítja, mennyit lehet kérni a terem használatáért és milyen alapon kell azt kivetni. A permanens-bizottság rendelete alapján már a tegnapi napon megszüntették a díjak beszedését, ami mindenestre tekintélyes veszteséget jelent a városnak. Sokkal nagyobb lenne a veszteség azonban, ha mindazok, akiktől a három esztendő alatt beszedték, visszakövetelnék a pénzt a várostól. Ez azonban előreláthatólag aligha fog megtörténni, miután senkinek sincsen kedve ahhoz, hogy néhány száz lejért hosszú pereskedésbe kezdjen a várossal. A városnál pedig megkezdtek az előkészületeket artavatkozozólag, hogy az illetékszedés dolgában szabályrendeletet állítsanak össze és azt a belügyminisztériumhoz küldjék fel jóváhagyás végett.

Francia szocialistavezér a békeszerződésről.

Leon Blum erős támadása Millerand ellen.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A Populaire legutóbbi számában Leon Blum szocialista vezér újból Millerandot támadja. Blum vezércikkét ír, amelyben azért támadja Millerandot, mert Magyarországnak megígérte, hogy támogatni fogja revíziós törekvéseit, ha a MÁV bérbeadásában és a budapesti kereskedelmi kikötő építésében francia csoportot részesít előnyben. Blum cikkében megállapítja, hogy a Rothermere sajtóhadjárata és Bethlen parlamenti beszéde óta a revíziókérdés napirenden van és Magyarország ebben számíthat Anglia és Itália segítségére. — Mi azonban — írja — akik az első naptól kezdve felismertük a békeszerződések tévedéseit és igazságtalanságait, nem engedhetjük meg, hogy a békeszerződéseket, főként a mai rezsim előnyére és dicsőségére módosítsák. A revízió csak kölcsönös bizalom, béke és szabadság légkörében vihető keresztül. Végül megjegyzi, hogy Briand annak idején, sajnos, elmulasztotta azt, hogy a magyar kérdéshez erős kézzel nyuljon.

Az aradi huszárak ünnepe.

(Arad, október 26.) Ma, Szent Demeter napján, az aradi 1-es számú Rosiori-ezred laktanyájában fényes ünnepek voltak. Szent Demeter védőszentje a Heinrich ezredes parancsnoksága alatt álló első Rosiori-ezrednek és ez alkalommal Aradra érkezett Stoinescu alezredes, Averescu generális, ezredtulajdonos adjutánsa. Stoinescu alezredes Averescu tábornoknak, az ezred tulajdonosának üdvözlét tolmácsolta a tisztikar előtt és kijelentette, hogy a generális személyesen szeretett volna megjelenni az ünnepeken, azonban betegsége akadályozta ebben. Stoinescu alezredes elhozta magával Averescunak arcképét az ezred részére és azonkívül minden tiszt részére egy-egy dedikált fényképet hozott a generálistól. Stoinescu alezredes fogadtatása után a díszbeöltözött ezred díszmenetben felvonult a laktanya udvarán. Délben bankett volt, amelyben több felkőszöntő hangzott el. Délután pedig lovasjáték volt, amelyen részt vett az ezred tisztikara és legénysége. Pompás löverseny, majd akadályverseny következett, amely a késő délutáni órákban ért véget.

Magyar Robinzonok.

Milyen legyen az erdélyi magyarság útja? — Másfélmillió névszerinti magyar helyett ugyanannyi embernyi magyar.

Semmiben sem hasonlítunk Robinzonhoz, — sajnos — csak a hajótöröttségben. Még az utánzására is képtelenek vagyunk az emberi akaraterő e nagyszerű diadalmáéjában. Teljes kilenc esztendő telt el azóta és mi még le sem vettük a szemünket a hajóroncsokról. Hozzá sem kezdtünk a megmaradt kincsek összegyűjtéséhez, a terep megismeréséhez, nemhogy — a hajóépítéshez. Képes beszéd nélkül: már réges-régen a pozitív részletmunkánál kellene tartanunk és mi még mindig — alapelvekről vitázunk.

(Kritizálni persze könnyű, de tessék pozitív programmal előállni, tessék félre nem érhető módon rámutatni az utra, amely legyen a magyarság útja... és ne akadémikus célkitűzést tessék adni, hanem nyomjelezni az utat, a járható utat, elbirható emelkedőkkel, veszélytelen lejtőkkel és tessék mindezt felelős lélekkel, kortársak és utánunk következők ítéletét bátran elvállalva...) Igen, nagyon is nehéz vállalni a felelősséget az utmutatásért.

És mégis — már régen utban kellene lennünk. De merre, milyen irányban? Istenem, a kormányzás művészete: az előrelátás művészete. Providencia nélkül, intuición nélkül, egy kis enyhe megszállottság nélkül, nem megy a dolog...

Pedig egy dolog bizonyos. Hogy 10 év múlva is lesz — valahogy. S a kormányzás művészete épen ez: megsejteni ezt a „Valahogy”-ot s aztán — teljes gőzzel haladni intuitív meglátásaink irányában.

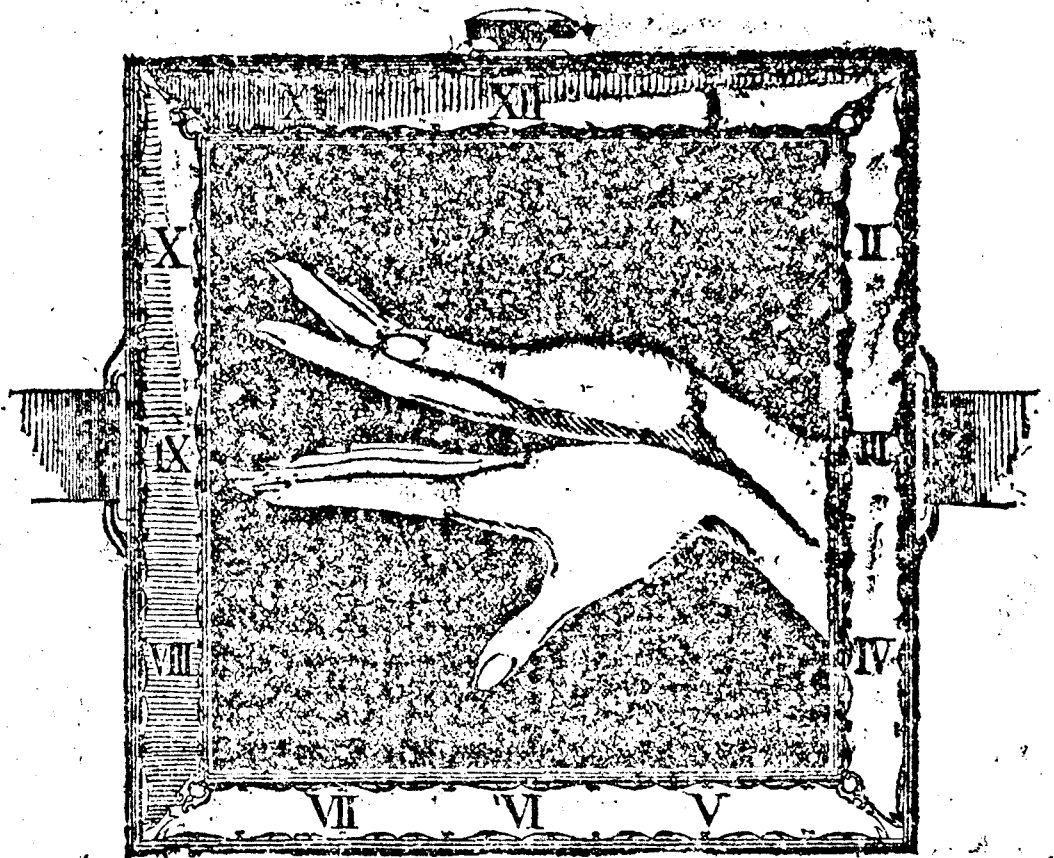
Intuición...! A cigánygyerek is mindig épen azt kérte az apjától, ami nem volt neki. Kenyeret. S én most magyaroktól kérem, emiük sohasem volt, a providenciális intuición.

Hát jó, felmentem a magyar Robinzont olyan feladatok alól, amikre nem született. De legalább azt tegye meg, amit megtehet. Gyűjtse össze mindazt, ami megmaradt. Állítsa a lelkiismeretét örül megmaradt szellemi és anyagi kincsei mögé. Tartson terepszemlét, mérje fel új lehetőségeit, barátkozzék a környezettel s ne kövesse el — csupa restségből s nagyozolásból — a hibákat, miket multja most már kézzelfoghatóan tár elé. Ennyit megtehet, de többet is ennél.

Trenirozza magát eljövendő feladataira, még ha nem is látja tisztán, mik lesznek ezek a feladatok. Rajzolja maga elé a legsúlyosabb követ. A legnagyobb nehézségeket. Embertelenti feladatokat. És nevelje rá magát ezekre a feladatokra. Nevelje magában nagyra az akarat erejét, a test igénytelenségét, a szellem rugalmasságát.

Időtöltésnek is jobb a desperát várakozásnál — egy grandiózus nemzetnevelés. Másfél millió névszerinti magyarból neveljünk másfél millió embernyi magyart.

Osvát Kálmán.

A kezek mysteriuma.

A kezeknek nincsen titka az előtt, aki tud belőlük olvasni. A hozzáértő játszva kiolvassa belőlük, amit az arc játéka elhallgat. Mindent elárulnak, csupán a kort nem. Állandó ápolás mellett azonban fiatalok maradnak. Vajon nem ez-e a kezek legnagyobb rejtélye?

Fiatalon és szépen tartja meg a kezet sport és szorgalmas házimunka mellett is az Elida arckrém. Alabástromszerű szinezést ad a bőrnek, megóvja a levegő és napfény behatásai ellen. Elida arckrémrel való rendszeres ápolás mellett kezeink fiatalok és szépek maradnak.

ELIDA ARCKRÉM

Bűnügyi zárlat egy aradmegyei földbirtokosnő ellen.

Érdekes kavarodás egy aradi házvétel körül. — A törvényszék zárlat alá vette a házat, s mégis akadt egy vevő, aki megvásárolta.

(Arad, október 26.) Nem mindennapi körülmények között történt meg a mai napon egy házvétel Aradon. Körübelül két esztendővel ezelőtt történt, hogy özvegy Mahler Mihályné, közismert aradmegyei földbirtokosasszony a Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) és az Ilarie Chendi (Kölcsy-ucca) sarkán levő Dobiaschi-féle telket megvásárolta és azon egy emeletes, villaszerű házat építtetett. A csinos ház körülbelül másfél millió leibe került és elkészülése után a földbirtokosnő veje, dr. Misca Tivadar költözött bele. Némrégen azonban dr. Misca egy aradmegyei körorvosi állást kapott és el is költözött Aradról, a ház pedig üresen maradt.

A ház tulajdonosa, Mahler Mihályné elhatározta, hogy eladja ingatlanát, annál is inkább, miután különböző ipari vállalkozásai nem sikerültek a legjobban és így súlyos fizetési kötelezettségei támadtak. Megkezdte a tárgyalásokat a különböző reflektánsokkal és már-már megegyezés is történt, amikor egy váratlan fordulat felborította a tárgyalások eddigi eredményét. A földbirtokosnő régebben üzleti összeköttetésben állott Schwarcz Ernő timisoarai (temesvári) fakeskedővel, akivel együtt erdőkitermelő vállalatot létesített. A társasviszony azonban már hónapokkal ezelőtt felbomlott és a fakeskedő a társas üzletből kifolyó differenciák erejéig a törvényszéktől bűnügyi zárlatot kért Mahler Mihályné egész vagyonára. A törvényszék el is rendelte a bűnügyi zárlatot a földbirtokosnő vagyonára, amelyben többek között természetesen az aradi emeletes ház is szerepelt.

Amikor a reflektánsok megtudták ezt a váratlan s kellemetlen aligha mondható fordulatot, elállottak a házvételről. Különböző, másirányú tárgyalások után a földbirtokosnőnek azonban végül mégis sikerült megegyeznie egy ismert aradi nagykereskedővel, aki a bűnügyi zárlat dacára megvette a házat egymillió 700.000 lejért. Az eladási feltételek szerint a nagykereskedő betétként letétbehelyezi a vételár összegét egy aradi nagy pénzintézetnél. Közben Mahler Mihályné megteszi a szükséges lépéseket abban az irányban, hogy vagyonát és ezzel egyetemben immáron eladott házat is feloldják a bűnügyi zárlat alól és ennek megtörténte után veheti csak fel a bankból a vételárát, minthogy az új vevő is csak ez esetben juthat a ház tényleges birtokába. A földbirtokos-asszony most ügyvédjel segítségével a bűnügyi zárlat megszüntetésére törekszik s mint hírlik, ez az akció sikerrel is végződik, úgy, hogy a csinos, villaszerű kortben épült emeletes aradi ház rövidesen a valóságban is gazdát cserél.

— Elhunyt magyar képviselő. Budapestről jelentik: Horánszky Dezső, a törökszentmiklósi kerület képviselője, az Országos Központi Hitelszövetkezet vezérigazgatója, az elmúlt éjjel 58 éves korában meghalt szívszélhűdés következtében. Az elhunyt képviselőt a képviselőház mai ülésén Puky Endre alelnök parentálta el és javaslatára az elhunyt emlékét jegyzőkönyvben örökítették meg, majd elhatározták, hogy kiírják az üresen maradt kerületben a választást.

8114

Művészet.

Revü-láz Bécsben.

Még a drámákat is revüszzerűen rendezik a bécsi színházakban.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). Bécs, az operette klaszikus hazája immár teljesen behódolt a revünek, amely az operettet szinte teljesen kiszorította. A szubrettek helyét a görlok foglalták el. A Stadttheater pazar kiállítású új revüje („Alles aus Liebe“) teljesen a görlokre van beállítva. Igen gyenge librettóra Benatzky Ralf és Stolz Róbert egy csomó slágert írtak és a görlok, éneklő zongoraművésznők ajkáról jelenetről-jelenetre felhangzanak ezek a slágerek. A gyönyörű nők középpontjában az igazán szép La Jana, a modern fiús-lányok prototípusa áll. A többi szereplők közül kiemelésre méltóak a Jackson-görlok és Coty kisasszony. A bécsi revü-lázra jellemző, hogy a Stadttheater tavalyi revüjét most a Bürgertheater játssza. — Igen érdekes az Apollotheater műsorarabja, amelyet szerzője, George Edwards jazz-operettenek nevez. Címe: „Lady X“ és noha összefüggő cselekménye van, a rendezés egészen revüszzerű. A főszerepet a fess Sturm Emmy alakítja. Edwards, az operette komponistája egészen újszerű muzsikát írt és ámbár igen sok a pattogó sláger benne, sok tekintetben teljesen operaszzerű.

A közönség revü-éhségében érthető, hogy prózai színházak is előszeretettel alkalmaznak görloket és jazz-zenészeket. A „Broadway“ című amerikai életképet a Kammerspiele teljesen revüszzerű rendezésben hozza színre és egy fiatal, nagytehetségű német színészen, Paulsen Heraldon kívül a görlok képezik a siker egyik legfontosabb tényezőjét. Egyébként ebben a darabban nagy szerepe van Beregi Oszkárnak is, aki Amerikából való visszatérése óta most lép fel először Bécsben. Egy másik érdekes szereplője a „Broadway“nek Madarassy-Beck Tesza bárónő, ki a görlok egyikét játssza és a III. felvonásban a nyílt színpadon lelövi Beregit, aki viszont az I. felvonásban az ő barátját lötte le. A gyilkosság között táncok, meztelen lábszárak és egy newyorki tizedrangú mulató életének zajlása a kullszák mögött.

Két új operette is van Bécsnek. Az egyiket a Carltheater mutatta be a múlt héten. Címe: „Die Glocken von Paris“. Librettója igen érdekes, míg zenéje egyenesen szenzációs. Fall Richard, a két év előtt elhunyt Fall Leó öccse komponálta. Ebben a darabban mutatkozott be a bécsi közönségnek a pesti Nádor Jenő, akiről úgy a közönség, mint a kritika egyhangulag megállapították, hogy ilyen operette-tenoristája nincsen a német színpadoknak. A Theater an der Wien új operettjével („Die goldene Meisterin“) ünnepelte a bécsiek népszerű komponistája, Eysler Edmund 25 éves jubileumát. A jubiléus operetteje azonban bizony igen gyenge alkotás, meg is bukott és csak addig marad műsoron, amíg a színház nem készül el következő újdonságával.

Megszökött Aradról egy terménynagykereskedő

A konjunkturák szerencsés lovagjának összeroppanása. — Milliós adósságok hátrahagyása után hirtelen eltávozott Aradról.

(Arad, október 26.) Egy merész ivelésű konjunktura-karrier roppant össze ismét Aradon. Az „áldozat“ hirtelen lendülettel kapaszkodott fel, mint annyian mások a konjunkturák labilis és kincsekkel ígérő hullámaira és egyensúlyát éveken keresztül megtudta tartani. Dőlt a pénz, folyt a pezsgő és hulltak a szinte százszázalékosan fizetett asszonycsók és a könnyelmű habzsolt élet, az autó, a kártya, a nagyurj tempók, no meg a súlyos gazdasági krízis, a dekonjunktura, megtették a magukét: nagy csomó kifizetetlen adósság, szökés lett a fináléja a nagyvonalú karriernek.

Egy magas, elegáns fiatalemberről van itt szó, aki annak idején feltűnt Arad gazdasági köreiből merész vállalkozásaival. Jó szímatával megérezte azt az időt, amikor milliókat lehetett spekulációkkal keresni a gabonapiacra. Terménynagykereskedő lett. Szorgalmasan utazgatott, dolgozott és napról-napra megkötötte a maga szerencsés üzleteit. De a könnyen jött pénz: könnyen megy el. A fiatal terménynagykereskedő nagyuri allűrökkel rendelkezett. Nagyszerűen berendezett lakást tartott fent és feltűnő szépségű barátnőjére százszázalékosan költött. Híresek voltak mulatozásai, amikor tömegesen vándoroltak a bankók a pincérek és a cigányok zsebeibe. Nem volt farkas ember, aki az asztala mellé került, az ehett, ihatott, a mennyit akart az ő számlájára. Autót tartott, szóval jól élt, pompásan, nagyszerűen.

Az iramot éveken keresztül bírta, addig, amíg a konjunkturák ideje tartott. Addig napalait üzletkötésekkel töltötte és éjszakáin elverte a megkeresett pénz nagy részét. De a merész kereseti lehetőségek ideje lejárt. Megszűntek a konjunkturák és legalább is annyira konszolidálódott a gazdasági helyzet, hogy az árakat már nem pénzéhes közvetítők diktálták, hanem kifejlődött az egészséges verseny a termelők között. Ez az idő már nem kedvezett neki. Minőnt elkövetett, hogy könynyelmű, hazzárd életének nivóját megtartsa és következtek a kölcsönök, adósságok. Számta-

lanszor megismétlődő eset. Szívesen hitelez mindenkinek annak, akiről tudják, hogy csodaszép barátnője, gyönyörű autója van és éjszákánként mellényzsebéből fizeti ki a pezsgős vacsorákat. Az ilyen embereket szívesen segítik ki pillanatnyi pénzzavarukból.

És a mi konjunktura-lovagunk értette a módját annak, hogy miképpen kell bizalmat ébreszteni az esetleg bizalmatlankodó hitelező médiumban. Hiteibe vásárolt árukat és hitelbe kapott pénzt is. A gabonauzlettel felhagyott, mert már nem volt jövedelmező, legalább is abban a mértékben, minthogy ő szerette volna. Egy aradi kereskedővel társulva, más vállalkozásba kezdett. Ez a vállalkozás azonban csupán arra volt jó neki, hogy mint „igazgató ur“ könnyebben kapjon hitelt, de nem a vállalkozás céljaira, hanem, hogy folytatni tudja a megkezdett könnyelmű életet, amelyről nem tudott leszokni.

Azután következtek a lejáratok napjai. A hitel kimerült és a kétségbeesett hitelezők mit tehettek más, pereltek. De ő már idejekorán tudott autóján és a hitelezőknek nem maradt más, mint a szépen berendezett lakás, amely ugyan sokezeret ért, de az adósság millióra rugott. A lakást bíról zár alá vették és hivatalosan lepecsételték. És most következik a meglepetés. A hitelezőknek ma tudomására jutott, hogy adóssuk alig egy-két nappal ezelőtt végleg eltávozott Aradról. Távozása előtt a bíról pecsétet leszedte lakásáról és butorairól, amelyeket ismeretlen helyen elraktározott. Ezután a már készen lévő, Csehszlovákiába szóló utlevelével visszautazott szüleihez, Csehszlovákiába, hogy kiplihenje a nagyuri élet sok fáradalmát és izgalmát. Hazament a szépségl városkába, itt hagyta a milliós adósságot. Onnan indult ki ez a magasra jutott konjunktura-karrier, mely Aradon milliókat keresett és milliókat költött és most oda jutott vissza, egy csomó adóssággal és bizonyára egy csomó ragyogó, szép emlékekkel.

* A színház heti műsora. Csütörtök: Bohózat egy párisi szállóban, bohózat. (Premier. A. bérlet.) Péntek: Bohózat egy párisi szállóban, bohózat. (B. bérlet.) Szombat: Borcsa Amerikában, operett. (A. bérlet.) Vasárnap délután 4 órakor: Borcsa Amerikában, operett. (Rendes helyárak.) Este: Román előadás.

* A bérlelőkhöz. A színház igazgatósága közli: Arra való tekintettel, hogy az igen tisztelt C. bérlelők a „Borcsa Amerikában“ című újdonságot kétszer kapták, a darab szombati előadása A. bérletben lesz megtartva. A C. bérlelők az elmaradt bérletért más előadással fogjuk kárpótolni.

* A „Bohózat egy párisi szállóban“ csütörtöki premierje teljesen készen van. A Mézáros Béla rendezésében színre kerülő újdonság erős próbára fogja tenni a nézők nevetőizmaikat és olyan precíz előadásban hozza ki a szintársulat a magyar szerzők francia bohózatát, hogy bármely nagyvárosi színháznak is dicsőségére válhatnék. A „Bohózat egy párisi szállóban“ egyelőre csütörtökön és pénteken szerepel a műsoron.

* Kertész Mancsi sikere Oradeán (Nagyváradon). Kertész Mancsi, aki ebben a szezonban az oradeai (nagyvárad) színház tagja lett, tegnapelőtt mutatkozott be Oradea (Nagyvárad) közönségének a Marinka a táncosnőben, nagy siker közepette. Az oradeai (nagyvárad) kritika többek között ezt írja Kertész Mancsiról: Kertész Mancsi régi ismerősünk. Jóhangú, kitűnően táncoló, temperamentumos szubrett, aki két év után tehetségben megismosodva és rutinban gazdagon tért vissza első sikereinek színhelyére.

* William Chissold világa: Osvát Kálmán konferánssza. Szerencse, hogy Osvát nem zavartatja magát a nézőtér hangulatától. Különben zavarba jöhetne szombateste, amikor Wells nagyhirű regényét, William Chissold világát konferálja részben Chissold-barát, részben Chissold-ellenes hall-

gatók előtt. Őszintén kíváncsiak vagyunk, hogyan fogja meg Osvát ezt a témát. De akár-hogyan is lesz, akár egy véleményen lesz velünk Osvát, akár az ellentmondásunkat fogja kiváltani, — mindenképpen élvezetes este lesz a szombati. Osvát Kálmán nagyszerű előadóművészete még a másvéleményűeket is leszereleli. Bevezető Lindbergh-konferánssza, amelyet különben az előadó szerves összefüggésben lát a Chissold-konferánsszal) a legragyozóbb Osvát mindig frappáns szpiccel között. A konferánssz-est kezdete a Kulturpalota kistermében este 9 órakor!

* Klein József képkiallítása. A nagybányai kolónia tagja október 29.-től november 9-ig a Kulturpalotában kiállítást rendez a nagybányai és párisi képeiből. A tehetséges művész itteni bemutatkozása iránt nagy érdeklődés mutatkozik városunk művészetszerető köreiből.

Dühöngő örült a robogó vonaton.

Clujrój jelentik: Tegnap este izgalmas esemény zavarta meg az Oradeáról (Nagyváradról) Cluj felé haladó személyvonat utasainak nyugalalmát. A vonaton utazott Guth Jenő mármharosszigi kereskedő, akinek idegeit a rossz üzletmenet és a nyomor annyira megviselték, hogy dühöngő örültté vált és elmeegógyintézetbe kellett szállítani. A kereskedő végigjárta a kocsit összes fülkét és különös viselkedésével mindenütt nagy riadalmat idézett elő az utasok között. Mielőtt még megakadályozhatták volna, behatolt egy fülkébe, ahol egy bécsi artistanő ült egyedül. Néhány pillanatig szótlannul ült a nő mellett, majd hirtelen rárontott és fojtogatni kezdte. A nő sikoltozására előkerült utasok a személyzetel együtt nagynehezen ártalmatlanná tették a dühöngő örültet, akit megkötözve szállították a cluji (kolozsvári) elmeegógyászati klinikára.

Aradi szemtanu Petljura pogromjáról.

Az internacionális brigád aradi származású volt felcsere résztvevő a Petljura elleni harcokban. — Aradi borbélymester megdöbbenő visszaemlékezései az ukrán hordák borzalmas kegyetlenkedéseiről.

(Arad, október 26.) Az egész kulturvilág feszült figyelemmel kíséri Schwarzbart Sámuel párisi órásnak, Petljura Simon, a programrendező ukrán hetman gyilkosának szenzációs pörét, amely már napok óta folyik Párisban a szajnamegyei esküdtszék előtt. A kis zsidó órás egyszerre a világérdeklődés homlokterébe került, de a tanu-vallomások során lehullott a lepel azokról az idegbeteg fantáziákról is megszégyenítő rémségekről, amiknek Ukrajna több nagy városa színhelye lett 1919-ben, Petljura rémuralmának tetőpontján. Vannak néhányan Aradon is, akik abban az időben ott tartózkodtak, mint hadifoglyok és akik előtt most szinte újra felelevenednek Petljura poklának borzalmas napjai, hónapjai, évei.

Pugler József aradi borbélymester is azok közé tartozik, akik saját szemükkel látták a vérfagyasztó tetteket, a szerencsétlen ukrán zsidók hulláhekatombait, a felperzselt ghettoakat és olyan förtelmességeket, amiknek leírásától szinte megbénul a toll a kézben. Az ember nem is hinné el a hallottakat, ha nem tudná, hogy szavahihető, intelligens volt hadifogoly mondja el azokat, aki mint a lugosi 8. honvédelmi vezérkari katonája került Przemysl elestekor orosz fogságba, ahonnan csak 1921-ben tudott hazajönni hihetetlen szenvedések után és akinek hangján szinte még ma is végigrezeg az átélt borzalmak dermesztő valósága.

— Igen — kezdi lassan elgondolkozva Pugler — én saját szememmel láttam azokat a borzalmakat, amiket Petljura csapatai, a „hajdamakák” — így nevezték magukat — elkövettek. Amiket a lapok most a párisi tárgyalással kapcsolatban megírnak, azok szinte semmiségek ahhoz képest, ami a valóságban megtörtént Ukrajnában Petljura rémuralma idején, 1919-ben többed-tragámmal hazafelé igyekeztünk a kamaszokai hátról és néhány hónapi keserves vándorlás után megérkeztünk Kiewbe. Itt kellemetlen meglepetés ért bennünket, volt osztrák-magyar hadifoglyokat, mert Kun Béla rendelkezésére besorozták a vörös hadseregbe. Én az internacionális brigádhoz kerültem, mint tábori felcsere. Ebben a minőségben megfordultam 1919. augusztusában azokon a helyeken, ahol a pogromok lefolytak. Egy alkalommal a Dnyeszter keleti partján levő városkából — nem jut most eszembe a neve — szorítottuk ki Petljura banditáit. Mikor beértünk a városkába, borzalmas kép tárult szemünk elé. A város közepét alkotta a zsidónegyed, amelyben egyetlen ház nem maradt épen. A felperzselt épületekben kitört ablakok ajtóik és összetört butorok között tízével, huszával feküdtek a szerencsétlen zsidók hullái. Kitépelt szakállu, kiszúrt szemű, borzalmasan megcsontított, kéz és láb nélküli hullák garmadája hevert szanaszét, úgy, hogy még engem is — pedig nem vagyok gyenge idegzetű ember — az ájulás környékezett, amikor ezt láttam. Hát még a levágott mellű női holttestek, az állatias megbecsülés nyomaival?

— Amikor az életben maradt zsidók megtudták, hogy Petljuraékat kitakarítottuk, előbujtak rejtekhelyeikről, előhozták súlyosan fertőzött sebesülteiket és földreborulva zokogtak és hálálkodtak előttünk, hogy megmentettük őket. Rémes volt látni a sebesültek között a baromi módon tönkretett gyereklányok tömegét. Azonnal intézkedtem és egy egészségügyi osztag a kiewi kórházba szállította a szerencsétleneket. Két hónapig jártunk ezen a vidéken, magunk előtt kergetve ezt az emberi fenevadakból rekrutálódott gyáva társaságot és amelyik városba csak beérkeztünk, mindenütt egyforma borzalmak tárultak szemünk elé. Proskurov, Zsitomir, Kozakow, Cserkez, Wladimir, Vassikow, itt talán még a leborzalmasabb kegyetlenkedések zajlottak le. Az állandóan részeg Petljura-banditák tízével-huszával gyalázták meg a nőket az uccák aszfaltján, aztán a halálrakinzottaknak levágták mellét, felvágták a hasát és a sár-

ra, vérrel borított hullát otthagyták. A csecsemőket a lábuknál fogva a falhoz vágták. Egész házsorokon láthattuk az odaragadt véres agyvelőcsafatokat. Umen közelében egy portyázó banda váratiánul közrefogott bennünket. Nagy harc árán kivágtuk magunkat; sebesülteinket — voltak vagy kétszázan — és 300 zsidót vonatra tettük és Kirakowba irányítottuk. Petljura fenevadjai azon-

Benes külügyminiszter a revízió ellen.

Anglia a békeszerződések fenntartását akarja — mondotta a cseh-szlovák külügyminiszter.

(Az Aradi Közlöny prágai tudósítójának távirata.) A képviselőház főbizottságában Benes külügyminiszter nagyszabású külpolitikai expozét tartott, amelyen kitért a békeszerződések revíziójának kérdésére is. Kijelentette, hogy az akció halvaszületett, mert jogtalan és valótlán módszerekkel dolgoznak. Az angol kormányhoz azonban semmi köze az akciónak, amely ellentétben áll az angol politikával. — Felhatalmazásom van Chamberlaintól — mondotta — annak a megállapítására, hogy a brit politika Chamberlain alsóházi nyilatkozatain alapul, amelyben kijelentette, hogy Anglia az

európai béke politikáját követi és ennél fogva ragaszkodik a békeszerződésekhez, tehát Trianonhoz is. Minden államnak joga van, hogy kérje a szerződés megváltoztatását, azonban annak előfeltétele az, hogy a kérés loyális legyen és hogy az illető állam bebizonyítsa azt, hogy a szerződés gyakorlatilag keresztülvihető. Benes azzal fejezte be beszédét, hogy a magyar revíziós propaganda gyűlölet és ellenségeskedés elvén alapul és nem a béke, hanem a háboru eszményét szolgálja. Csehszlovákia külpolitikája különben továbbra is a régi marad.

Erdély küldöttsége a pápához megy.

Tiltakozás a konkordátum sérelmei ellen. — Romániai katolikusok emlékirata a Vatikánhoz. — Meglepetések a kultuszminisztérium költségvetésében. — Kifelejtették a királyhágómelléki református püspökséget a költségvetésből.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Most, hogy a konkordátum ügye újból aktuálisra válik, az erdélyi katolikus társadalom szinte egyhangúlag elhatározta, hogy már a közeli napokban katolikus küldöttség indul Rómába, hogy a pápánál a konkordátum kérdésével kapcsolatban közbenjárjon a római katolikus egyház romániai érdekeinek megvédésére. A küldöttség előzőleg a bucaresti-i pápai nunciatura útján juttat el a Vatikánhoz emlékiratot, hogy írásban is leszögezze álláspontját.

Ugyanis a konkordátum ratifikálása — aláírása már régebbi tény — még ebben a hónapban megtörténik. A konkordátum tartalmáról eddig senki sem tud biztosat, maguk az egyházak vezetői is tájékozatlanok, annyi azonban mégis kiszivárgott, hogy egyes püspökségek beolvastására feltétlenül sor kerül. Így a kultuszminiszteri költségvetés, amelyet most állítanak össze, a nagyváradi püspökségről már nem is intézkedik, miután az beolvad a szatmáribá.

A romániai katolikus egyház vezetői biztosra vették, hogy a Vatikán érdekeit a legnagyobb mértékben meg fogja védeni. Most, amikor arról értesülnek, hogy az egyes püspökségek megszűnnek, illetve beolvadnak más püspökségekbe, beavatkozásra szánták el magukat. A küldöttség kérni fogja a Vatikánt, hogy a konkordátumot a romániai katolikus hívők kárára ne kösse meg, másrészt sérelmezni fogják, hogy a Szentszék Mailáth gróf mellőzéssel Cisar bucaresti-i címzetes érseket nevezte ki a romániai katolikus egyház legfőbb papjává, holott Mailáthnak van a legnagyobb egyházmegyéje, azonkívül évtizedek óta hervadhatatlan érdemeket szerzett a katolikus egyház körül. Könnyen meglehet, hogy a romániai katolikusok római útja meghozza a maga eredményét.

Irtunk már arról, hogy a készülő kultusz-törvényjavaslat egyik pontja szerint az egyházi vagyonok megoszlanak arra az esetre, ha egy bizonyos felekezetre tér át. Az egész javaslatnak ez volt a legkényesebb pontja, melynek megvitatása késleltette a megoldást. Most egészen váratlanul fordulat állott be, amennyiben az egyházi vagyonról a javaslatot kénytelen lesz érintetlennek kimondani. Ugyanis az al-

kormány szerint a jogi személyek vagyona érintetlen és az egyházakat is jogi személyeknek kell tekinteni. A jogi személyek vagyonát nem érinti az, ha tagjai elhagyják, sőt a vagyon akkor is egységes marad, ha az illető személyeknek már csak egy tagja is van. Erre pedig most Nae Ionescu, a Cuvantul szerkesztője hívta fel a figyelmet, azt állítván, hogy az alkotmányjogi bizottságnak mindezek után meg kell semmisíteni a kultuszjavaslatnak erre vonatkozó pontjait és ki kell mondania, hogy a jogi személyek vagyona — így az egyházaké is — érintetlen. Lapedatu minisztert kelleltlenül éri ez a forrulat, mely megfosztja attól a lehetőségtől, hogy a görög keleti egyháznak nagy előnyöket biztosítson.

Különben pedig a kultuszminisztérium költségvetése tegnap került nyilvánosságra és ez a kisebbségi egyházak körében nagy meglepetést keltett. Mint kiderült ugyanis, a költségvetésbe nem vették be a királyhágómelléki református püspökség kiadásait s ugyancsak törölték a zsidó egyházak segélyére vonatkozó részt. A zsidók tudvalevően 400.000 lejt kaptak évi segélyként, ami most megszűnik. Illetékes helyről vett értesülés szerint a költségvetésből azért törölték a püspökség kiadásait, mert a királyhágómelléki református püspökséget nem törvénnyel, hanem csak miniszteri dekrétummal léptették életbe. A zsidókra vonatkozó intézkedés nagy meglepetést keltett, annál is inkább, mert a kormány és az Unionea Evreilor Romani közt létrejött paktumban világosan leszögezték, hogy a zsidó egyházak ép oly államsegélyben fognak részesülni, mint a keresztény egyházak. Valószínűnek tartják, hogy a zsidókra a paktum értelmében külön intézkedés fog történni.

GALSWORTHY, FORSYTE SAGA
megvétel, Sándor Ferencnél Arad.

— **Oceánrepülők harca.** Newyorkból letették: Levine megtagadta Chamberlain pilótának a kialakított 25.000 dollár kifizetését. A pilóta most erősen várja a megsérült Miss Columbia hazaszállítását, amelynek megőrténte után rögtön bepereli Levinet és zárlatot kér a repülőgépre.

Gramofonok és lemezek
rendkívül nagyválasztékban és legolcsóbban 4439
HEGEDUS cégnél Aradon

Eles hare indul Magyarországon a numerus clausus enyhítése ellen.

A budapesti egyetemi hallgatók tüntetésre készülnek. — Az egyetemek ifjúsága a magyar parlament előtt. — Külön liga alakul a numerus clausus védelmére.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A budapesti egyetemi ifjúság tegnap este ismét izgalmas lefolyású értekezletet tartott a numerus clausus ügyében. Az értekezlet majdnem éjjel tartott. A gyűlésen felolvasták gróf Klébelsberg Kunó kultuszminiszter levelét, amelyben lemondott a Turul Bajtársi Szövetség dominusi tisztségéről és visszaküldi a jelvényeit. A nagybizottság a megbeszélés alkalmával megállapodott abban, hogy szerdán nyolctagú bizottság keresi fel a kultuszminisztert, hogy még a memorandum átadása előtt megismerje a kormány legújabb álláspontját. Az ifjúság a kultuszminiszter választó teszi függővé további lépéseit. Az eddigi tervek szerint pénteken délelőtt az ifjúság négyes sorokban a parlament elé vonul, néma tüntetesképpen a numerus clausus megszüntetése ellen. Ugyanakkor tiztagú küldöttség adja át Bethlennek, Wlassicsnak és Zsitvaynak az ifjúság memorandumát. Az ifjúsági egyesületek rendre és nyugalomra intik az ifjúságot, amely elhatározta, hogy a numerus clausus védelmére külön ligát alakít. Ennek alakuló gyűlésére meghívják a kereszt-

tény társadalmi egyesületeket is. Az egyetemeken egyébként ma rendben folytak az előadások.

A késő este érkező jelentések szerint Klébelsberg kultuszminiszter fogadta a diákok küldöttségét és több mint egy órán keresztül ismertette a numerus clausus körüli helyzetet. A küldöttség tagjai nem nyilatkoztak a kihallgatás eredményéről. Fináczy Ernő dr., a tudományegyetem rektora egyébként ma határozotthangú hirdetésben felszólította az ifjúságot az egyetemi élet rendjének a fentartására és az izgatástól való tartózkodásra.

A Szegedről érkező jelentések szerint az egyetemi ifjúság csatlakozott a budapesti diákság álláspontjához. Ma délelőtt már megkezdődtek az egyetemen az igazoltatások, majd a diákság felvonult az egyetem épülete elé. Nagy rendőrsapátok érkeztek hamarosan a tüntetés színhelyére, hogy megakadályozzon minden zavargást. A diákság negyedőrai tüntetés után az aulába vonult vissza, majd amikor a rendőrség felszólította őket, hogy egyenként hagyják el az épületet, eleget tettek a felszólításnak.

Városi taxakivetés — akadályokkal Aradon.

Hogyan dolgozik a tiz kivető bizottság. — Derűs és kevésbé vidám jelenetek a taxakivetések során. — Hónapokig eltart a bizottságok munkája.

(Arad, október 26.) Van néhány foglalkozási ág, amely aligha bírja a közönség rokonszenvét, így a végrehajtók, pénzbeszedők, adóhivatali közegek és mindenki, aki az emberek tárcája tartalmának a megcsappantását célozza. Ezt a rokonszenvhiányt bőven érzi az a tiz városi bizottsági tag is, mely napok óta járja Arad uccáit, hogy megállapítsa az adóalanyokból kiperéselhető összeg nagyságát. Nem mintha mindenütt dühösen és viszszautasítón fogadnák őket. Sőt. A helyzetre azonban igen jellemző az egyik városi főtisztviselő kijelentése, aki a belvárosban működő bizottsággal járja be naponként a várost.

— Inkább fogadjanak dühösen az adóalanyok — mondta sóhajtván — mint kedvesen. Tudja-e uram, milyen szenvedés az, amikor a „kedves“ adózó polgár panaszkodik és egy órán keresztül panaszkodik arról, hogy miért nem lehet rája olyan magas városi illetéket kivetni mint tavaly. Megszabadulni pedig nem lehet, mert akkor részvétlen, rideg bürokrátnak mondanak bennünket. Tehát türelmesen kell ülni és hallgatni, hallgatni, amíg a „polgártárs“ meg nem unja, vagy valamilyen szerencsés véletlen félbe nem szakítja a szöveget. Ez még rettentesebb, mint az, amikor minden percben kidobással fenyegetik az embert. Mert ilyen is van bőven.

A „nagyságos asszony“ furdik.

— Néhány jelenetet mondok csak, hogy lássák, mit jelent: adókivető bizottságnak lenni. Reggel elindulunk. Eljutunk az egyik ismert aradi kereskedő házához és bekopogtatunk a lakásba. Női hang szólal meg: — Ki az? — Városi adókivetőbizottság — a felelet. — Mit akarnak? — Kivetni a taxát, kérem szépen. A diskurzus zárt ajtó előtt folyik. — Az ideai adónk egész évre ki van fizetve, hagyjanak bennünket békében a folytonos adókkal — szól a felelet. Végre megmagyarázzuk Önagyságának, hogy nem akarunk most pénzt elvinni, csak kivetni a jövő évi adót. — Akkor menjenek be az üzletbe — replikázik az ur-asszony. Ujra hosszú magyarázat, miközben az egész házban összegyűlnek a cselédnők és élvezettel hallgatják a purparlét. Most azt magyarázzuk meg, hogy feltétlenül látnunk kell a lakást, hogy felbecsülhessük annak bérértékét. — Jaj kérem, sajnálom, de forró a fürdővíz és most már nem engedhetem be az urakat, míg készen nem vagyok a fürdővel. — Megkérdezzük, mennyi ideig tart az, mire az ur-asszony kijelenti, hogy az attól függ... Van, amikor tíz perc alatt végez, de van olyan eset, amikor félóráig is benmarad a vízben. — Tehát félóra múlva visszajöhetünk? — kérdezzük reménykedve, mire megkapjuk a tü-

relmetlen választ: — Ha akarnak, de azt sem bánom, ha egyáltalában nem jönnek vissza. — És az ottállók mosolya mellett vonultunk vissza a bevehetetlen, zárt ajtó elől. Mondanom sem kell, hogy Önagysága félóra múlva nem volt otthon.

„Főnök ur, írja meg...“

— Egy másik eset, amely nem kevésbé érdekes. Ugyancsak egy gazdag ember hírében álló aradi polgárnál vagyunk. Természetesen sokalja az adót és félórán keresztül előadaskodik arról, hogy a szomszéd mennyivel jobban járt, mint ő. Végre nagy nehezen sikerül meggyőzni őt arról, hogy a magyarázat nem használ, mert szigorúan a törvény előírásait követjük. — Hát akkor megfelelbbezem a kivetést — mondja. — Mondják csak, Urak, kihez kell benyújtani a felebbezést? És hogyan kell azt csinálni? Ujabb magyarázat, míg végre emberünk hozzám fordul. — Mondja csak kérem, Főnök Ur, nem csinálná meg nekem a kérvényt? — Visszautasítom a megtiszteltetést s ügyvéd igénybevételét ajánlom, mire csalódva jegyzi meg: — Igen, de azért fizetni kell. Még ott is fizessek? — Körülbelül egy teljes órába kerül, míg újra kiinn vagyunk az uccán. És ezek után csodálkoznak az emberek, hogy e kivetések hónapokig tartanak?

Megszólal a szív is?

Az esetek egész sorát órákon keresztül sorolhatnám fel. Vannak azután olyan helyek is, ahol azzal fenyegetik meg a bizottságot, hogy az életével játszik, ha fel meri emelni az adót. Ugyanis a tönkremenetel felé halad, tehát mindegy neki, egy-két hullával több vagy kevesebb. Egyesek pedig egyenesen kidobják a bizottságot, azt kiáltva: — Folyton a nyakamra járnak pénzért. Nem lopom a pénzt... Az adóalanyok kilencvennyolc százaléka panasz-sírásmokkal áraszt el bennünket, de mi, akik már annyi panaszt és sírást hallottunk, többé-kevésbé már elfásultunk az ilyenek iránt. Jártunk azonban olyan helyeken, ahol első kellett venni a törvényparagrafusokon kívül az emberi érzéseket. Egy-egy magával tehetetlen öreg házaspár, kis üzlet és láthatóan kicsiny forgalom, amely csak épen a mindennapi kenyeret biztosítja... itt már megszólal a szív is. A lehető legkisebb kulcsot alkalmazuk. Jártam egy helyen, ahol két öreg asszony lakott együtt. Az egyik béna, rövidlátó, tehetetlen öreg, a másik valamivel mozgékonyabb. Foglalkozás: bizományi áruk eladása. Itt elmesélték, hogy egyszer-egyszer keresnek párszáz vagy ritkábban ezer lejt és abból élnek, abból fizetik a bért. Itt is a minimumot vetettük ki.

A főtisztviselő nagyot sóhajtván hallgat el. Bizonyára eszébe jutott, hogy még sok-sok munka vár rá az elkövetkező nyolc hosszú hét alatt és még sok kellemetlen emlékek fog gazdagodni, míg összeszedik — ha papíron is — Aradvárosnak azokat a súlyos milliókat.

(m. r.)

H I R E K.

Subow.

Parkett-táncos. 23 éves. Orosz. Orra hajlott. Arca ovális. Szeme barna. Haja ugyan csak. És ha nem volna borotvált, megtévesztésig hasonlítana a 40 év előtti Battenberg Sándor herceghez, Bulgária volt fejedelméhez. De azért így is...

Körülbelül ezek a személyi adatai Subow Sándor orosz fiatalembernek, aki immáron férje Hohenzollern Viktoria hercegnő öfensége, II. Vilmos excsászár hugának. Irtunk pár nappal ezelőtt erről az egészen páriát ritkító mesallianceról lakonikus táviratok alapján, de mi ehez képest a nagy világlapok buzgalma, a mivel azok most kitergetik az „ügy“ minden apró részletét. A nagy amerikai újságlepedők oldalasra találják amugy melegében a pikáns izü szenzációlevelet olvasóik elébe és tagadhatatlan, hogy Subow ur egy időre kiszorította Stresemannt és Hindenburgot a világnívóságnak szinpadáról. Hát hiszen nem utolsó dolog az, amikor egy selyemfiu karrierje így csillagok felé ível, (meg is eszi a sárga irigység a pályatársakat) de talán még érdekesebb az, hogy miképp jutott Viktoria öfensége idáig.

Negyven évvel ezelőtt történt, hogy Viktoria császári hercegnő megismerkedett Battenberg Sándor herceggel, Bulgária volt fejedelmével és halálosan beleszeretett a dülis, fiatal princbe, aki ezzel a szerelemmel akarta visszaszerezni magának a bolgár trónt, amelyről az orosz cár haragja üldözte el. Annak rendje és módja szerint el akarta venni a német császárlányt, hogy így Németország és Anglia segítségével visszatérhessen Szófiába. Ha Bismarck nincs, világháboru lett volna Battenberg és Viktória szerelméből, de a vaskancellár és Vilmos császár — akkor még trónörökös — megakadályozták a házasságot és Battenberg csakhamar eltűnt a balfenéken. A nagyon szerelmes Viktóriát férjhez adták a schamburg-lippe herceghez, aki duggazdag ember volt és öfensége pazar tékozlásokba igyekezett fojtani bánatát. Amikor férje meghalt, a hallatlanul gazdagon maradt özvegy tovább élte egyéni életét, szorgalmasan látogatta különböző éjjeli lokálokat, táncolt, pezsgőzött és fényűzött, ahogy az egy császári hercegnőhöz illik, aki nincs jobban a családdal. Egyszer aztán valamelyik bárban meglátott egy fiatal parkettáncost. Szinte megdöbönt: mintha csak Battenberg charlestonzott volna előtte. A hercegnő úgy érezte, hogy visszatért a 40 éves múlt és nem teketóriázott. Ezt a második Battenberget, akit még hozzá szintén Sándornak is hívtak, nem akarta elszalasztani. Subow pedig selyemfiu volt és örült a millióknak. Aztán jött a pap, a bonni kápolnában megáldotta a frigyét és bizonyára mondott egy szép beszédet is. Subow pedig a mocsárból kikapaszkodott boldog mosolyával hallgatta a papot.

Most már azt se lehet mondani, hogy a Hohenzollern-familia tagjai megcsontosodott arisztokraták volnának. Viktória öfensége például egyenesen veszedelmes demokrata. Mert Subow nem báró, mint eleinte írták, még talán nem is emigráns. Csak egy szimpla parkettáncos. 23 éves, táncszmokingos éjszakai fiu, aki hasonlít a 40 év előtti Battenberg herceghez.

Fóthy Ernő.

— A néhai király hagyatékának felosztása. Bucurestiből jelentik: A Dimineata szerint a királyi ház tagjai Mária királyné elnöklete alatt tegnap ülést tartottak, amelyen a régenstanács tagjai is résztvettek. Ferdinánd király hagyatéka örököseinek megbízottai ezen az ülésen kijelentették, hogy a hagyatékot közös megegyezéssel osztják fel. Ehhez a deklarációhoz valamennyi örökös megbízottja hozzájárult.

— Az erdélyi római katolikus népszövetség Krisztus király ünnepét a népszövetségnek is ünnepévé tette. Október 30-án, vasárnap ünnepeljük ezen ünnepet s ezért felkérjük a népszövetségi tagokat, hogy vasárnap délelőtt 10 órakor a Minorita-templomban tartandó ünnepélyes szentmisén teljes számban jelenjenek meg. Az elnökség.

— Ujabb letartóztatás a brailai görög bank ügyében. Brailából jelentik: A Görög-bank bukása ügyében a vizsgálóbírósgat tegnap letartóztatta Petre Levendis 70 éves igazgatóját is, akinek tudtával történt a visszaélések nagyrésze. Levendis védője az igazgató 100 milliós vagyonát átnemlotta fel óvadékkul Levendis szabadlábrahelyezése érdekében. A vizsgálat különben az öngyilkossá lett Aninos, valamint Levendis igazgatókat tartja bűnösöknek, míg a többiek csak mulasztást követtek el, amiért nem gyakorolták a megkívánt intenzív felügyeletet. A két igazgató hatalmas vagyonra viszont elegendő lesz a passzív fedezésére és így nincs kizárva, hogy a bank betétesei még ebben az esztendőben visszakapják pénzüket. A brailai Görög-Román Bank hitelezői tegnap értekezletet tartottak, amelyen megállapították, hogy a bank megmentéséhez legalább 250 millió szükséges. A hitelezők megtették a lépéseket ennek az összegnek a megszerzésére.

— Eltemették a ghioroci nagyvendéglőst. Ma folyt le nagy részvét közepette Gyorokon Schmidt Tamás gyoroki vendéglős temetése. A temetési szertartást Roszman János gyoroki római katolikus plébános végezte, nagy papi segédlettel és Gyorok és környékének majdnem minden számottevő polgára megjelent, hogy utolsó útjára kísérje az elhunytat. Számos koszorú borította a ravatalt, a következő feliratokkal: A gyoroki tüzoltótestület — Szeretett parancsnokunknak. Utolsó üdvözlétül szeretett elnökünknek — a gyoroki iparos olvasóköz. Szeretett nagyapánknak — Lolika és Jancsika. Felejtethetetlen sógoromnak és nagybácsimnak — Liza és Juliska. Utolsó üdvözlétül — Vilma és János. Szeretett sógor és nagybácsinak — Nándor és családja. Primaria comuna Ghioroc — Pentru jubitul si neuitatul nostru casier. Utolsó üdvözlétül — Mayer-család. Szeretett jó komámknak és szeretett jó keresztapánknak. Szeretett jó édesapánknak — Mariska, Béla, Jancsika. A szertartás végeztével megindult a hosszú menet a temető felé. A menetben a község, az iparosság és a tüzoltóság egy-egy delegáltja vett részt. A sornál Herschenbach József vendéglős bucsuztatta a halottat, majd a református dalárda vizaknai Vesmas Károly gyoroki református lelkész vezetése alatt gyászdalokat énekelt. Ezután a kivonult tüzoltócsapat trombitaszóval bucsuztatta a halottat. A gyászoló család iránt az egész községben nagy részvét nyilvánult meg.

Orvosi műszerek, sebészeti gummiárak, egészségügyi és betegápolási cikkek
KEPES-cégnél, Neuman-palota

— Kossuth Lajos-tér Budapesten. Budapestről jelentik: A képviselőház mai ülésén egyhangulag elhatározták, hogy a Kossuth-szobor leleplezési ünnepségén a Ház testületileg vesz részt. A mai bizottsági ülés alkalmával pedig Bethlen magáévá tette azt az indítványt, hogy az Országház-teret a leleplezés napjától Kossuth Lajos-térnek nevezzék el.

NOVEMBER HÓ 12-ÉN kezdődik a csehszlovák osztályorszájak fűhuzása (V. oszt.), mely mindennapi húzással egy hónapig tart és amelynél több mint 52.000.000 ötvenkétmillió cseh korona kerül kisorsolásra. Rendeljen azonnal egy sorsjegyet a szerencséről közismert Ungár Bankháztól Kosice, Malom-u. 20. mivel már igen sokan boldogságukat nevezett bankháznak köszönhetik. A sorsjegyek árai: 1/5 50 kor., 1/4 100 kor., 1/2 200 kor., 3/4 400 korona. Ajánlatos az összeget mindjárt a rendelés alkalmával postautalványon vagy más módon átutalni, hogy az összeg még a húzás előtt beérkezzen. 5764

— Eltemették Alexander Bernátot. Budapestről jelentik: Ma délelőtt temették el Alexander Bernát dr.-t, nagy részvét közepette. Az Akadémia képviselőjében megjelent Szász Károly, azonkívül számos egyesület képviselője magától. Az elhunytat Fischer Újfalú főrabbi bucsuztatta el.

A békeligák teljes leszerelést követelnek.

Befejeződött a Békeligák Nemzetközi Szövetségének kongresszusa.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Tegnap fejeződött be a Békeligák Nemzetközi Szövetségének kongresszusa, amelyen két határozati javaslatot fogadtak el. Az egyik kifogásolja a tervbevett leszerelési konferencia állandó halogatását és követeli a vállalt kötelezettségek haladéktalan teljesítését. A nemzetközi leszerelési

konferenciát 1928. folyamán feltétlenül össze kell hívni. A másik határozati javaslat a nemzeti fegyverkezések megszüntetését és oly nemzetközi fórum létesítését követeli, mely lehetővé teszi a leszerelési konferencia határozatainak végrehajtását.

Halálraköveztek egy házasságtörő asszonyt.

Parasztforradalom egy bűnös feleség ellen Grodekben. — Nyolcvanegy embert tartóztattak le a szörnyű gyilkosság miatt.

(Az Aradi Közlöny varsói tudósítójának távirata.) Grodek nevét a háboru alatt sokat emlegették, a grodekl miut sokat szerepelt a harctéri jelentésekben. Grodek még ma is meglehetősen elhagyott község. A lakosai egyszerű parasztok, a pap és a tanító szellemi színvonala nem sokkal magasabb, mint a parasztoké. Chotow János 24 éves parasztleány a mult héten feleségül vette egy ottani gazda leányát, Hankát. Chotow rokonsága figyelmeztette a fiut Hanka szabados viselkedésére.

— Az ilyenből — mondták — sohasem lehet jó asszony...

Viszont a fiu édesapja azt a nézetet vallotta, hogy épen ilyen leányokból szoktak a legjobb feleségek lenni.

Meg kell halnia!

Az esküvő a helyi szokások szerint tartották meg. Negyednapra az esküvő után a falusiak észrevették, hogy a fiatalasszony kijött abból a házból, ahol leánykori udvarlója lakott. Persze azonnal hirül vitték a dolgot az ifju férjnek.

— Tudok róla — válaszolt az ifju férj — csak a kendőjéért ment oda, amit régebben otthagytak.

A falusiak nem voltak olyan elnézők, mint Chotow János. Éber figyelemmel kísérték a menyecske minden lépését és amikor kedden este észrevették, hogy a fiatalasszony belépőzött leánykori udvarlójának a házába, éktelen lármát csaptak. Aki csak a faluban épkézláb ember volt, mind az udvarló háza elé gyülekezett. Körülvették s fenyegetően orditoztak:

— Meg kell halni a gyalázatosnak — kiáltották össze-vissza.

Mint hogy az ajtó nem nyílt ki, néhány bárt rabb asszony fejszét fogott és betörte. Az udvarló erre megszökött s Chotowné ott állott a dühöngő némberek között.

— Halj meg kutya! — sikították, miközben teljes erejükből ütlegelték.

E pillanatban érkezett oda a tanító. Amikor megtudta miről van szó, lényegében helyeselte az asszonyok magaviseletét, de hozzáfűzte:

— Napról-napra bővül a budapesti hamis betétkönyvek botránya. Budapestről jelentik: Kell Jakab bankigazgatónak, a takarékpénztári betétkönyvekkel történt manipulációjának ügyében ma több építési vállalkozót hallgattak ki. Azokat, akik nem tudták jóhiszeműségüket bizonyítani, előzetes letartóztatásba is helyezték. Ma egy igen ismert nevű és előkelő budapesti ügyvédet is kihallgattak, aki azonban kijelentette, hogy az ilyenfajta kisebb ügyeket nem ő, hanem helyettese szokta elintézni. Délután kihallgatták az ügyvéd helyettesét is. Az ügy mindinkább bővül s nap-nap után újabbak és újabbak keverednek bele a hamis betétkönyvek botrányába.

— A Kereskedelmi Testület közgyűlése. Vasárnap, október 30-án délelőtt 10 órakor tartja meg az Aradi Kereskedelmi Testület idei rendes közgyűlését a kereskedelmi kamara nagytermében. Erre az elnökség a tagokat azzal hívja ezúton meg, hogy a közgyűlés a rendes ügyeken felül az elnökséget és tisztikart választ.

— Rehabilitált aradmegyel jegyző. A timisoarai (temesvári) tábla ma foglalkozott Gruita Péter mácsai községi jegyző bűnpörével, aki ellen — mint még emlékezetes — nemi erőszak címén indult meg az eljárás egy mácsai parasztember feljelentése nyomán. Az ügyben megtartott főtárgyaláson az aradi törvényszék felmentette az ártatlanul megvádolt jegyzőt, aki ellen állítólag az ottani csendőr-

— A Biblia szerint a házasságtörő asszony meztelenre vetköztetendő és megkövezendő

Kövezzétek meg!

Egyéb sem kellett a dühöngő falusiaknak. Nekiestek a minden porcikájában remegő fiatalasszonynak, letépték róla a ruhát. Mint hogy sötét volt, néhányan galyat hordtak össze, ezt meggyújtották, Ennek a tűznek a világosságánál ütötték, verték a boldogtalan teremtést.

— Köveket hozzanak, köveket, adták ki a parancsot a vén asszonyok.

A fiatalok és a gyermekek erre mindenfelől köveket hordtak össze. Csakhamar megkezdődött a vérlázító jelenet. A falu aprajánagyja kövel kezdte dobálni az irgalomért könyörgő fiatalasszonyt. Minden ködobás után velőtrázó sikoltás rázkódtatta meg a levegőt.

— Ne bántsanak, ne bántsanak — esdöskelt Chotowné — Krisztus vérére kérem magukat irgalmazzanak...

A vérszemet kapott tömeget nem hatotta meg a könyörgés, még nagyobb kövekkel kezdtek dobálni. De csakhamar lassanak találták a megkövezést.

— Hozzatok ki ostorokat, — adta ki az eszmét egy idősebb paraszt.

Csakhamar előkerültek az istállókból az ostorok és ezekkel kezdtek ütni a szerencsétlen asszonyt. Ez menekülni próbált, de abban a pillanatban többen rárohantak és a földre teperték. Már alig volt jártányi ereje.

A tanuk vallomása szerint ezeket a vérlázító jeleneteket a tanító is végignézte s egyetlen szóval nem csillapította a tömeget, sőt egyesek szerint ő tanácsolta, hogy nem kell tovább kizozni az áldozatot, hanem legjobb lesz, ha bedobják a falu mellett lévő folyóba.

— Ez jó lesz — orditozták a parasztok.

Mint hogy Chotownénak már jártányi ereje sem volt, néhány paraszt a vállára kapta s úgy vitte a folyó felé. Amikor odaértek, beledobták a vízbe, amely csakhamar elnyelte Chotow Jánosét.

A csendőrség eddig nyolcvan embert tartóztatott le.

örmaster bujtotta volna fel a feljelentőt. A tábla ma helybenhagyta az aradi törvényszék ítéletét, miután ismételt bizonyítást nyert, hogy Gruita Pétert ártatlanul vádolták meg.

— A „Faggató” sikere. Ennek az értelmi játéknak a bölcsője nem hiába Amerika, mert nálunk is a tömegeket hódította meg. Érthető is a Faggató sikere. Mindenki szereti, ha próbára teszik a tudását, az emlékezetét, a kombinációs tehetségét, hiszen ezek a szellemi erők érvényesülnek az életben. És milyen könnyen tanít a Faggató! És hogy felkelti az alvó érdeklődést! Aki még nem ismeri, 12 lejért megvehet egy Faggató füzetet bármelyik újságárusnál. Már kettő jelent meg, a másodikban érdekes illusztrációk is vannak és jutalmak kitűzve szellemes megfejtőknek.

Hegedű, zongora-iskolák és gyakorl. Kerpelnél.

— Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Kiházasítási Csoportja értesíti a szülőket, hogy a beiratkozást folyó évi november hó 15-ig meghosszabbította, mivel a vidéki beiratkozóknak is alkalmat akar nyújtani a beiratkozásra. Azért felhívja a beiratkozni szándékozókat, hogy e határideig okvetlenül lépjenek be a csoportba.

NAPOLEON.

Stürgkh gróf osztrák miniszterelnök hazaáruló volt?

A bécsi Militárkommando titkos jelentése Ferenc Józsefhez. — Súlyos vádak a meggyilkolt osztrák miniszterelnök ellen.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). Szenzációs titkos akták közül a bécsi „Der Morgen“ a volt titkos császári levéltárból. Az akta, amelyet a bécsi Militárkommando szerkesztett, tulajdonképpen jelentés I. Ferenc József kabinetirodájához és Stürgkh Károly gróf akkori osztrák miniszterelnököt a hazaárulás vádjával illeti. Stürgkh grófit I. Ferenc József császár 1911. november 3-án nevezte ki miniszterelnökké. Stürgkh szokatlanul hosszú ideig állott Ausztria élén, egészen 1916. október 21-ig, amikor a Meissl & Schadn szálloda éttermében Adler Frigyes golyója vetett véget életének.

A jelentés abból az alkalomból íródott, hogy az osztrák hadbíróóság Kramarz Károly cseh politikust halálra ítélte hazaárulás vádjá miatt. (Később tudvalevőleg IV. Károly megkegyelmezett Kramarznak). A titkos tárgyalás során a hadbíróóság kihallgatta Stürgkh gróf osztrák miniszterelnököt is és a Militárkommando a kihallgatás következményeként 1916. február 18-án a következő jelentést terjesztette be a császár katonai irodájának:

„Stürgkh gróf, mint tanu, megkérdezte, hogy a vádlott parlamenti szerepléséről, azt igen hasznosnak és a kormányt támogatónak tüntette fel a német—cseh kiegyezést, valamint a hadügyi kérdéseket illetőleg. Hosszasan és sokszor ismétlésekbe bocsátkozva dicséri Kramarz dr. őszinteségét és megbízhatóságát, hangsúlyozva azt, hogy nem rendelkezett befolyással az összes cseh pártokra, tehát nem lehet felelős bizonyos frakciók radikális követeléseiről. Ezzel szemben Kramarz érdeme volt minden fajta megegyezés az állami célok érdekében.

Parlamenten kívüli viszonylatban, ugymond, Kramarz sohasem csinált titkot külföldi kapcsolatait, oroszországi, stb. utazásait illetőleg. Belgrádba a külügyminiszter

tudtával utazott és Stürgkh gróf sem látott semmitsem abban, hogy a trónörökös meggyilkolása után Kramarz nem hivatalos minőségben igyekezett az osztrák kormány álláspontját kifejezésre juttatni. Stürgkh emellett tudta, hogy Kramarz Szerbiának meg akarta adni a korridort az Adriához és meg akarta javítani Ausztria viszonyát Oroszországhoz. Tudomása volt a kormány nak az orosz kémek működéséről is. Ennél a pontnál egyébként Stürgkh addig hangos és érthető vallomása zavarossá válik.

Stürgkh tudta, hogy Kramarz nem helyesli a háborút és mivel nem tudta megakadályozni, visszavonult Liebstadtba birtokára. Ettől kezdve Stürgkh, ugymond, minden kapcsolatot elvesztett Kramarzzsal. Az elnök azonban emlékezteti arra, hogy Kramarz 1915. január 1-én ujévi üdvözlőt küldött neki, amit a miniszterelnök elismer, közli azonban, hogy a gratuláció csak röviden érintette a politikai ügyeket, mire ő megsemmisítette.

A jelentés hasonló élességgel bírálja Stürgkh gróf vallomásának további részeit, majd oda konkludál, hogy a miniszterelnök magatartása Kramarz hazaárulási ügyében igen feltűnő és rejtélyes. A katonai hatóságok hazaárulási vádjá ellenére Stürgkh gróf továbbra is élvezte Ferenc József bizalmát és miniszterelnökségének csupán Adler Frigyes gyilkossága vetett véget. A szociálista Adler Frigyes viszont avval vádolta Stürgkhöt, hogy ő az oka a háború kitörésének. A leközölt akta élénk fényt vet a monarchia háborús viszonyaira, azokra az időkre, amikor mindenki mindenki ellen kémkedett, mindenki mindenkivel gyanusnak tartott és a bécsi Militárkommando attól sem riadt vissza, hogy az osztrák miniszterelnököt hazaárulás vádjával illesse.

Jóváhagyták az aradi feleséggyilkos súlyos büntetését

A timisoarai tábla meghagyta Simon János tizenhárom esztendei fegyházbüntetését, amelyet az aradi törvényszék mért reá.

(Arad, október 26.) Tavaly, május 11-én éjszaka — mint annak idején meg is írtuk — borzalmas hitvesgyilkosság történt Aradon, a Marospart egyik elhagyatott helyén. Simon János kőfaragósegéd, aki akkoriban egyik sírkötelep felügyelője volt, összeszólalkozott feleségével, a harminchat esztendőös Barcza Máriaival, akit előbb félholtra ütlegelt, majd mikor az ütések következtében az asszony elájult, megfojtotta és bedobta holtestét az egyik parti bokorba.

Másnap reggel az arra haladó munkások fedezték fel a holtestet, akik jelentést tettek az esetről a rendőrségnek. — A rendőrségen megindult nyomozás során nyomban Simonra terelődött a gyanu, de nem tudták letartóztatni, mivel már előbb megszökött. A rendőrség fényképes körözölevelet bocsájtott ki ellene, melynek alapján másnap délután a vingarai csendőrség az arad—temesvári vonaton felismerte és letartóztatta. Simon épen utban volt, hogy szeretőjével, Stojan Katicával előbb Timisoarara (Temesvárra), majd Bucurestibe szökjék. A csendőrség Vingarán leszállította a vonatról, de néhány órai fogvatartás után Simonnak sikerült megszöknie a csendőrök kezei közül. Vingaráról Rékásra menekült, ahol néhány napig sikertelenül is elrejtőznie, de a csendőrség itt is ráakadt és erősen megvasalva bekísérték a timisoarai (temesvári) ügyészségre, ahonnan rövid idő múlva átszállították Aradra.

Néhány hónappal ezelőtt tartott ügyében főtárgyalást az aradi törvényszék, mely az enyhítő körülmények figyelembevételével ti-

zenháromévi fegyházra ítélte Simon Jánost. A súlyos ítélet ellen Simon a timisoarai (temesvári) ítélőtáblához felebbezett, ahol tegnap délelőtt tárgyalták ügyét.

A tábla a tárgyalás során a vádlottat is kihallgatta. Vallomásában eimondotta, hogy tizenhárom esztendeig élt együtt meggyilkolt feleségével, sőt házasságukból egy lány is született. Az asszony azonban mindég rendkívül feslett, erkölcselen életmódot folytatott, számos szeretőt tartott, sőt gyakran ismeretlen emberekkel is elment pásztorórára, akik az uccán megszólították. Ezenkívül állandóan részegeskedett és botrányokat rendezett. — Emiatt állandó jelenetek voltak közöttük és bár az asszony többször megígérte, hogy megjavul, de mindig visszaesett. Végül is Simon megunt az asszony viselkedését és különvált tőle. Ő aztán összeköltözött Stojan Katicával és szabadjára engedte a feleségét. Ez azonban nem hagyta nyugton, hanem addig unszolta, míg mégis visszavette. Alig éltek két napig együtt, amikor egy zugszállodában in flagranti érte feleségét valakivel, akinek az asszony még a nevét sem tudta. Ezen rettenetesen felháborodott és nyomban othagyta a feleségét. Az asszony utána ment és így értek a Marospartra, ahol aztán mind hevesebbé vált a veszekedés, míg végül is dühében megölte az asszonyt.

A tábla rövid tárgyalás után helybenhagyta az aradi törvényszék elsőfoku ítéletét. Indokolásában kimondotta a bíróság, hogy már az aradi törvényszék alkalmazta mindazokat az enyhítő körülményeket, amelyeket egy ilyen súlyos büntetnél alkalmazni lehet, viszont az ítélet már csak azért sem tartotta a tábla túlszigorúnak, mert Simon János aránylag fiatal kora ellenére is, már tizszer ült börtönben súlyos testisértés, lopás, rablás, betörés és életveszélyes fenyegetés címén.

ERZSEBET MOZGO.

Ma d. u. 1/2 és este 9 órakor

MODERN DUBARRY

Korda Máriaival

a ragyogó főszerepben.

Pazar kiállítás és gyönyörű rendezés.

Rendes olcsó helyárak.

Holnaptól: Varázsköringő.

Strauss világhírű operettje.

Bolgár bandák új harcát Jugoszlávia ellen.

Komitácsk megostromoltak egy szerb községet. — Merényletek készülnek Jugoszláviában. — A bolgár parlament megszavazta az ostromállapotot.

(Az Aradi Közlöny belgrádi tudósítójának távirata.) A bolgár—szerb határon újból napirenden vannak a bolgár komitácsk által előidézt incidensek. Október 16-ról 17-re virradó éjszaka ismeretlen tettesek ötven kiló sulyu dinamitot helyeztek el a priepi dohányraktár kertjében, öt zsákban. A hatóságok lefoglalták a robbanószert.

A görög—jugoszláv határ mentén, Vrbnik község közelében huszaga bolgár komitácsibanát tartóztattak le. A Vreme jelentése szerint a gyakori bandabetörések arra készítették a jugoszláv rendőrséget, hogy a határon áthaladó vonatokon külön rendszabályokat léptessen életbe. Ily módon a Pirof és Nis között közlekedő gyorsvonaton három bolgárt tartóztattak le, akik ugygyak szöktek át a határon, hogy Belgrádba menjenek, ahol merényleteket akartak elkövetni.

A Politica értesülése szerint egy bolgár banda október 23-án éjjel megostromolta a bolgár határ mentén fekvő Grckó községet, azonban a támadást sikerült visszaverni. Ugyanakkor ismeretlen felfegyverkezett emberek be akartak hatolni a pozsareváci nagy municióraktárba. Az őrszemek észrevették őket és rájuk ütöttek, mire az ismeretlen merénylők szintén puskatűzzel válaszoltak, azután futásnak eredtek és sikerült elmenekülniök.

A bolgár kamara különben ma fejezte be az ostromállapotról szóló vitát, amelynek a végén Burov külügyminiszter szólalt fel. Megállapította, hogy a határmenti merényleteket minden nárt egvánt elítélte és a vita folvámán kifejtett ellenvéleményekkel szemben ismételtén ismertette az ostromállapot okait és vázolta Bulgáriának Jugoszláviához való viszonyát és azt az óháját, hogy a két ország között jószomszedság létesüljön.

— Arra nem gondolhatunk — mondotta — hogy egyes kérdéseinket fegyveressen rendezzük, mert ezért egyetlen párt sem vállalná a felelősséget. Szövetségi politikát szintén nem folytathatunk, más államok oldalán, mert a múltból megtanulhattuk azt, hogy egy ügy győzelméhez nem elegendő annak igazságossága. A múltban nem voltunk ilyen belátók, ami nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Bulgáriának két katasztrófát kellett megélnie. Többé nem haladhatunk ilyen uton.

A külügyminiszter után Liapcev miniszterelnök szólalt fel és kijelentette, hogy az ostromállapot elrendelése azt bizonyítja, hogy csak a békeszerződés által megállapított utakat követni Bulgária. A békeszerződésben látom államunk nyugalmát és e meggyőződés szerint cselekszem — fejezte be beszédét. A szavazás elrendelésénél a kormánypárt és a demokratapárt az ostromállapot mellett szavazott s így azt most a parlament is megerősítette.

Sakk.

— Eldöntetlen Capablanca és Aljechin huszadik játszmaja is. Buenos-Ayresből jelentik: Ma lejátszotta Aljechin és Capablanca huszadik játszmaját, amely újra remis-vel végződött.

MA AZ APOLLOBAN
CASANOVA
Jegyek elővételben kaphatók

NAPOLEON.

LEGUJABB.

Radicsék a jugoszláv miniszterelnök vád alá helyezését kérik.

Szenzációs indítvány a szkupstina mai ülésén.

(Az Aradi Közlöny belgrádi tudósítójának távirata.) A skupstina mai ülésén Radics István, pártja indítványát terjesztette elő, amelyben kérte, hogy a törvényhozás helyezze vád alá Vukicsevics mi-

niszterelnököt alkotmánysegésért és az állam alaptörvényeinek megsértéséért, a legutóbbi választások alkalmával történt visszaélésekért és a választási eredmények meghamisításáért.

Hevesi lemondását követelik a Nagyasszonyért

Eles vita a magyar parlament ülésén a Szomor-darab miatt.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A képviselőház mai ülésén Betovóc Gyula a „Nagyasszony” körüli tüntetések ügyében interpellált. Kijelentette, hogy bár a darab lekerült a műsorról, mégis elmondja interpellációját, mert az akciónak csak fél sikere van, míg Hevesi igazgató le nem mond állásáról. Elismeri a miniszterelnök szavainak igazságát, hogy destruktóra vezetne, ha a rendőrséget utasítanák, miképen bánjanak a

tüntetőkkel, azonban kérdezi, minek volt szükség oly nagyszámú rendőr kivezénylésére, az uccák lezárására, lovasattakra, provokálatlan inzultusokra? Végül kéri a belügyminisztert, az egyes inzultusok ügyében indítson vizsgálatot. A belügyminiszter válaszolt az interpellációra és kijelentette, hogy az ország rendjét minden körülmények között fenntartja, akár tetszik valakinek, akár nem.

KÖZGAZDASÁG.

Öt pontot esett a lej.

Zürichben 3.18, Párisban 15.80 a lej. — A zürichi utótőzsdén 3.17 a lej.

(Arad, október 26.) A politika szenzációs híreinek nyomán a piac idegessé vált és a nyugtalanság eredményeként hónapoki óta nem tapasztalt árukereslet nyilvánult meg. A hangulat idegességéhez hozzájárult az is, hogy Bucuresztiben a tőzsde a mai ünnep miatt nem dolgozott és az erdélyi piac magára hagyatva a devizaárakat állandóan emelte. Az ideges hangulatot azután még az is növelte, hogy Zürichben záratkor 4 ponttal, az utótőzsdén pedig további egy ponttal esett a lej, ami megingatta az eddigi stagnálásba vetett hitet és bizalmat.

Helyi valutaárak. (Október hó 26.)
Kifizetések: Berlin 39.40, London 803, Amsterdam —, Newyork 164.50, Páris 6.47.50, Milánó 9.03, Prága 4.89, Budapest 28.85, Zágráb 2.91, Bécs 23.27.50, Zürich 31.80. — **Áru:** Márka 39, angol font 800, holland forint —, dollár 163, francia frank 6.45, olasz lira 9,

cseh korona 4.85, pengő 28.80, dinár 2.90, osztrák schilling 23.40, svájci frank 31.80. — **PéNZ:** Márka 38.50, angol font 790, holland forint —, dollár 162, francia frank 6.35, olasz lira 8.80, cseh korona 4.75, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.15, svájci frank 31.50. — **Irányzat:** Szilárd.

Zürichi tőzsdenyitás. (Október hó 26.)
Berlin 123.77.50, Amsterdam 208.70, Newyork 518.45, London 2525.12, Páris 20.35, Milánó 28.33.50, Prága 15.36.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.13, Bucuressti 3.22, Varsó 58.10, Bécs 73.20.

Zürichi tőzsdezárlat. (Október hó 26.)
Berlin 123.72.50, Amsterdam 208.72.50, Newyork 518.50, London 2525.12, Páris 20.35, Milánó 28.32, Prága 15.36.50, Budapest 90.70, Belgrád 9.13, Bucuressti 3.18, Varsó 58.10, Bécs 73.20.

Bucuresztiben ünnepi tőzsdeszünet volt.

Nagyarányu fizetésektelenség Bécsben.

A volt monarchia egyik legnagyobb vasiparvállalatának válsága.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségének távirati jelentése.) Az osztrák főváros gazdasági köréit egy óriási ipari konzern fizetési nehézségek tartják izgalomban. Arról van ugyanis szó, hogy az egyik legrégebb és legnagyobb bécsi iparvállalat, a G. Roth A. G. insolvenssé vált. Ez a fizetésektelenség rövid időn belül a harmadik a bécsi piacon és annál inkább megrendítő, mivel a Roth-konzern valóságos fogalom volt a régi monarchiában és megdöntetlennek látszott. A konzern 1908-ban fejlesztette teljessé Kapfel-Roth, aki a gazdasági tanács-elnöke is volt. A világháború kitörésével kezdődött meg a cég nagy konjunkturája, amely akkor hadiszállításokra rendezkedett be. A nagy vasipari cég ekkor új vasöntődével, gépgyárral, motor- és tölténgyárral bővült ki, sőt Pozsonyban is felállított egy gyárat.

Az összeomlással kezdődött meg a vállalkozás szomorú korszaka. A pozsonyi gyár

elszakadva, külön részvénytársasággá alakult és a különböző gyáratok hlába alakították át békekciók gyártására, azok nem tudtak reuzálni. 1924-ben mutatkoztak az első nehézségek. Akkor úgy segítettek a bajon, hogy a konzern minden vállalkozási ágát külön részvénytársasággá alakították át. Azonban ez sem vezetett kellő eredményre és a bécsi pénzügyi körök, amelyek előtt ismeretesek már egy idő óta a G. Roth A. G. fizetési nehézségei, 3 és fél millió schillingre becsülik a cég passzívát, amikkel szemben mintegy 2 és fél millió schilling aktív áll fent. A nagyhitelezők, nevezetesen: a Böhmische Unionbank, a Bankanstalt der Ersten Österreichischen Sparkasse, a Standardbank, a Guttmann és a Rosenfeld bankház, teljesen fedezve vannak, legfeljebb a Rosenfeld bankházat éri 10 százalékos veszteség. A tulajdonképeni nehézség az, hogy a kishitelezők, akiknek 6-700.000 schilling összkövetelésük van, teljesen fedezetlenek. Ezek most erőlyesen követelik pénzeiket és ez hozta a konzernt abba a helyzetbe, hogy most még nem lehet tudni, bírósági egyeztetésre kerül-e a sor, vagy pedig magánmegegyezés jön-e létre a hitelezők és a vállalat vezetősége között.

A Roth-család egyik tagja, Roth Emil az elnöke, a másik tagja, Roth Károly pedig a helyettes elnöke a részvénytársaságnak, amelynek vezetőségében helyet foglalnak a volt császárváros legismertebb nevű gazdasági szaktekintélyei. Mindezek ellenére úgy hírlík, hogy azok a tárgyalások, amelyek a békés kibontakozást vannak hivatva létrehozni, nem igen fognak eredménnyel járni.

Rádió-műsor.

Ceütörtök, október 27. Wien—Grác. 11. Délelőtti hangverseny. 16.15. Délutáni hangverseny. 20.10. A wien-i Szimfonikus zenekar hangversenye. — Stuttgart. 16.15. Délutáni hangverseny. 22. Az olasz ének- és szimfonikus hangversenye. — Frankfurt a. M. 19.30. Operaelőadás. — Róma. 17.15. Szórakoztató zene. 20.45. Opera-észletek. — Prága. 16.30. Hangverseny. 19.15. Táncczene. — Nápóly. 17.10. Szórakoztató zene. 21. Szimfonikus zene. — München. 20. Don Quichote, zenei tragédia. — Milánó. 20.45. Zenekari hangverseny. 23. Jazz-band. — Leipzig. 22.30. Táncczene. — Boroszló. 20. Szimfonikus hangverseny. — Berlin. 17. Hangverseny. 22.35. Táncczene. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.10. Cigányzene. 20. Hangverseny. 21.30. Jazz-band.

Urániában 5, 7 és 9 órákor

MA CIRKUSZ RENZ MA
nagy
cirkusz dráma

Mary Kidd és Angelo Feraryval.

Jön! Szombattól Jön!
ZIGOTTO-FEGYENC
kacagtató vígjáték.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzúra: Prefectura Judetului.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Alólkrottak fájdalomtelt szívvel tudatják, hogy fontón szeretett férfi, apa, nagy-apa, vő, após, testvér és sógornak

Schmidt Tamás

vendéglősnek

f. évi október 24-én, életének 61. házasságának 35-ik évében történt gyászos elhunytát.

A szeretett halott földi maradványai f. évi október 26-án, délután 2 órákor a gyoroki főtéren levő saját házából a helybelli róm. kath. sírkertben örök nyugalomra helyezettek.

Az engesztelő gyászmise áldozat folyó hó 27-én délelőtt 9 órákor fog a gyoroki róm. kath. templomban a Mindenhatóknak bemutatattatni.

Gyrok, 1927. október 24.

Nyugodjék békében!

Özv. Schmidt Tamásné, szül. Eigenheuer Johanna neje, Schmidt János, Turóczi Jánosné, szül. Schmidt Vilma, Barta Benőné, szül. Schmidt Mária gyermekei, Schmidt Jánosné, szül. Mayer Rozália, Turóczi János, Barta Benő menyé és vői, Schmidt Ilonka, Turóczi Ilonka, Jancsika és Barta Jancsika unokái. 5769

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik a felejthetetlen jó férfi, apa, após, nagyapa és rokon

Schmidt Tamás

gyoroki vendéglős temetésén résztvettek, koporsójára koszorút, csokrot helyeztek avagy részvétüknek egyéb uton kifejezést adva végtelen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Gyrok, 1927. október 27.

A gyászoló
SCHMIDT-család.

5769

NAPOLEON.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hirtétés 4. vasárnap 5 Lei. vastagabb betűvel 8. illetve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40. vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kiadott szavak árhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdésközlésre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

HAJHULLÁS és hajkorpa ellen a legjobb az **EGGER-PETROL.** — Kapható minden drogeriában és minden gyógyszerárban.

ALKALMAZÁS.

NÉMET, francia kisasszonyt délutáni órákra keresünk. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5702

CSOMAGOLÓ és munkálányok azonnal felvételnek Ingusz dobozvár. 5770

FÜSZER- és vegyeskereskedő segéd no vember elsejére állást kerest. Beszéli a román, magyar és német nyelvet. Címeket az Aradi Közlöny kiadóiba kér. 5765

JÓLFŐZŐ mindenek szakácsnőt és ügyes szobaleányt keresek vidéki városba november 1-i belépésre. Str. Mircea Stanescu (Verbőczy-u.) 4. földsz. 5760

GÉPIRÓKISASSZONY, könyveléshez érth. felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5761

BEJÁRÓ takarítónőt keresek a délelőtti órákra azonnali belépésre. Dr. Werner-né. Str. Cloșca (Szt. László-u.) No. 15. 5757

LAKÁS.

Str. Moise Nicoara (v. Petöfi)- uccában különbejáratu nagy uccai szoba butorozva, vagy butorozatlanul kiadó. 5759
Cím az Aradi Közlöny kiadóiban.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

UJ Plissé gép formákkal együtt eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5772

SZÖNYEGEK, lápcsó, szőrmék, női és férfi bundák, kabátok, férfi öltönyök, női toalettek, Bösendorfer zongora, gyermekjátékok, antik komódok, antik szalon és szekrény, antik óra, asztalok, székek, kézimunkák, gobelin képek, festmények, garson háló, ebédlő dívány, gyermekkocsik, írásasztalok, ág. ágynemű, vitrintárgyak, stb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

ELADÓ két jó állapotban levő felöltő 13 éves fiú részére. Str. Vicentie Babes 5. (Kiss Ernő-u.) 5771

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

Szenzációs olcsóság!!

Kalapbáronyminden színben L. 130
Combinéra való színes selyem „ 95
Damaszt szalvéták dronként „ 12
és női kabátzövegek óriási választékban feltűnő olcsó árban kapható:
RIPPNER és BENKÓ
divatruházában 1036
Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.)

Egy fehér kandalló és egy nagy esztrépkályha eladó. Bővebbet: Bloch papirtelben Arad.

MACULATURA PAPIR 5 klgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

CSERÉP 253 sz. duplafalcos, vörös, legjobb minőségű, legjutányosabb árban és kedvező feltételek mellett

Pollak Sándor
gőztéglyagyárban Aradon,
textilgyár mellett. 1028

Nagy famegtakarítás szabadalmazott folytonos ZSIGUCZI-f. le kaiyhaknál.
A fűtőtechnika csodája! Számos elismerő levél és hivatalos szakvélemény bizonyítja jószágát és
50% tüzelőanyag megtakarítását. Megtekinthető a készítő: **HAMMER ZSIGMOND és FIA** irodában Arad, Boulevard Regele Ferdinand No. 27. (Boros Réni-tár.)

ÜZLETEK.

KIADÓ 3000 Hl. befogadó képességű előrendű borpince, mely nemcsak a célra, hanem egyéb áruk raktározására is nagyon megfelelő. Cím Rudolf Mosse hirdetőben. 10440

KÜLÖNFÉLÉK.

KÉRELEM A JÓSZIVŰ EMBEREKHEZ! Súlyos betegen fekvő anya, ki a legnagyobb nyomornak néz elébe télviz idejére, 6 apró gyermekével együtt, kéri a nemesszívű embereket, hogy bármilyen adományokkal legyenek segítségére. Címe özv. Farkas Arminné. Str. Spiru Gheorghe (Akác-u.) 24. 280

Folyó év 1927. november 12-én

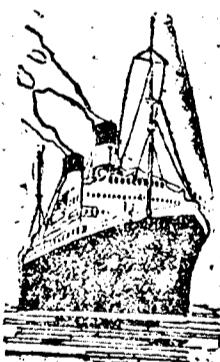
kezdődik a csehszlovák osztályosajáték főhuzása és tart egy hónapig, mely alkalommal 102.000 nyeresémmel lesz kisorsolva
52,000 000 cK. = 260,000 000 Lej összértékben.

Főnyeresémmel: 5763
2,000.000 cK. = 10,000.000 Lej 1,000.000 cK. = 5,000.000 Lej
700.000 cK. = 3,500.000 Lej 800.000 cK. stb. stb. stb.

Minden második sorsjegy nyer.
Rendeljen azonnal saját érdekében zárt borítékban egy szerencsés sorsjegyet
Ungár S. bankháznál Bratislava, Ventur-u. 20. Csehszlovákia.
ARAK: 1/8 cK. 50 Lej 250 1/4 cK. 100 Lej 500 1/2 cK. 200 Lej 1000 1/1 cK. 400 Lej 2000

Minden rendelést azonnal végrehajtunk. :- Huzás után felkérés nélkül küldjük a hivatalos nyeresémmegjegyzéket. :- **Diszkrét szétküldés.** :- Ügyes képviselők magas jutalékkal felvételnek.

UNGÁR S. bankháza
BRATISLAVA, Ventur-u. 20 (Cseh-Szlovákia)
Tekintettel az idő rövidségére és az óriási keresletre ajánlatos a pénzt előre beküldeni

N.G.I. Genova

NAVIGAZIONE GENERALA ITALIANA

Nagyromániai vezérképviselő:
GATTORNO S.A.R.
Bucuresti, Calea Grivitei No. 143.
Fiók: Timisoara, IV., Bonnáz-ucca 20. 5331

Közvetlen expressz-útvonal és rendszeres forgalom
Észak-, Dél- és Középamerikába
Genován keresztül az újonnan épített óriási gőzöskökkel, melyek III. osztályu kabinokkal vannak ellátva. Felvilágosítással készséggel díjmentesen szolgálunk
Az „AUGUSTUS” nevű hajóútjárás 1927. nov 10-én indul. A legkényelmesebb délamerikai óceánjáró

HUNGARIA

Nagyszállóda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

HÖLGYEIM!

Ajánlom orvosok által elismert patent **gyógyhaszktólimet** gyomorüppedés, vesébbaj, hólyagbaj és sörves állapotnál.
HORVÁTHNE
Arad, Plata Catedral 6. (Thököly-tér.)

FIGYELEM! UJDONSÁGI

Szönyegkedvelők, perzsaszőnyeg szakértők! Uj vegyi keverék mindenféle régi és új szőnyegmosáshoz. Ne verjük ki hiába, mert csak elromlik a por nem hull ki belőlük soha, ha már bevitte magát. Megrohadva azonnal elpusztul. Mosassák ki, mert kitérít minden foltot és piszkot, kiirtja a mikrobákat és molypiliákat, olyanok lesznek mint a plüss. Igen tartós. Minden országban mossák őket. Csekély költségért ne takarékoskodjanak. Javítunk mindenféle szőnyeget és eladunk, bizományba veszünk megromált szőnyegeket és megjavítjuk őket. Azonnali kiszolgálás.
M. A. POSOTIAN Arad, Bul. Reg. Maria No. 12. (Fischer Elz-palota.) 5524

Friss élő hal

harsa, ponty, süllő és keesege kapható osztorfőzők és pénteken:
Lutwák József cégnél Arad

Csödtömeg eladás. KOHN ARMIN

és fivére 5773
Üveg- és porcellán kereskedés árukészlete, darabonként feltűnő olcsó árért árusították ki Strada Bucur 16. szám alatt.

Ovadékkal rendelkező

34 éves kereskedő, pénztárnoki, felügyelői, raktárnoki állást keres
Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 5710

G. 5055—1927.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

In baza execuției de esconteatăre efectuată în ziua de 26. Februarie 1927, pe baza deciziei a judecătoria de Ocol Arad obiectele următoare în procesul verbal sub No. G. 5055—1927. 1 dulap cu 3 pulpitr, 1 șifoner cu 2 uși și alte obiecte prețuite în suma de lei 1850 cuprins în favorea lui Iosif Kállari reprezentate prin dr. Ambrosie Fixmer adv. din Arad pentru suma de lei 1857 capital interese 12% dela 7. Februarie 1925, precum și speșele stabilită până în prezent se vor vinde la licitație publică în Curtici (Satu-Not) în ziua de 3. Noemvrie 1927, la orele 5 1/2 d. m. conf art. de lege LX. §-ului 107. și 108. din anul 1881. al legii exec. 5758

Arad, la 3. Octomvrie 1927.

Sef portarel.

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.